



УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И
СВЕТОВНО СТОПАНСТВО



ПАТЕНТНО ВЕДОМСТВО
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ



НАЦИОНАЛЕН
СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ



РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА



НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА
ОБЩИНТЕ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ



НАЦИОНАЛНА АСОЦИАЦИЯ НА
ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА ОБЩНСКИ
СЪВЕТИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ



НАЦИОНАЛНА
ЗАНАЯТЧИЙСКА КАМАРА

НАЦИОНАЛЕН ДОКЛАД | 2026

НАЦИОНАЛНА КАРТА НА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2025





Националната карта на интелектуалната собственост на Република България по общини е ежегодно изследване на Институт и катедра по интелектуална собственост и технологичен трансфер на УНСС, в партньорство с Министерство на културата, Патентно ведомство, Национален статистически институт, Национално сдружение на общините в Република България, Национална асоциация на председателите на общински съвети в Република България и Националната занаятчийска камара.

Националната карта на интелектуалната собственост се състои от интерактивен онлайн ресурс, който може да бъде открит на www.ippt-unwe.bg, Национален доклад за интелектуалната собственост на ниво всички 265 български общини, IP INDEX на общините и областите и индивидуални профили на интелектуалната собственост на българските общини.

Основната цел на Националната карта е да послужи като управленски инструмент при определяне на стратегическите приоритети за развитието на страната и алокиране на ресурси при формиране на държавните политики в областите на културата, образованието, иновациите, икономическия растеж, както и при създаването на локални инициативи от местната власт, с цел насърчаване на регионалната конкурентоспособност.

Всички права запазени! Не се разрешават копиране, възпроизвеждане и разпространение на изследването или части от него по какъвто и да е начин без писменото разрешение.

Авторът носи пълна отговорност за оригиналността на произведението, както и за грешки, допуснати по негова вина.

Институт по интелектуална собственост и технологичен трансфер “проф. д-р Борислав Борисов” на УНСС

Адрес: 1700 София, район „Студентски“, ул. „8-ми декември“ № 19, УНСС

тел.: +359 2 8195 722

e-mail: centerip@unwe.bg

© 2026

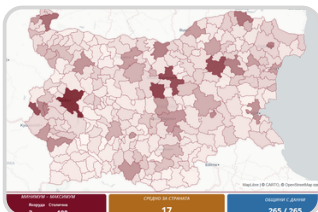
ПАРТНЬОРИ	5
ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ЕКИП	7
БЕЛЕЖКИ ПО ДАННИТЕ	8
ПРАВНА РАМКА НА ИНДУСТРИАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ	11
ПРАВНА РАМКА НА ЛИТЕРАТУРНАТА И ХУДОЖЕСТВЕНА СОБСТВЕНОСТ	13
ПРАВНА РАМКА НА ЗАНАЯТЧИЙСТВОТО	16
ИЗПОЛЗВАНИ ТЕРМИНИ	17
РЕЗЮМЕ НА ДОКЛАДА	23
ИНДУСТРИАЛНА СОБСТВЕНОСТ	32
ЛИТЕРАТУРНА И ХУДОЖЕСТВЕНА СОБСТВЕНОСТ	54
ОБОБЩЕНИЕ ДАННИ ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ	104
ЗАНАЯТИ	111
ПРЕПОРЪКИ НА НАЦИОНАЛНО НИВО	122
ПРЕПОРЪКИ НА ОБЩИНСКО НИВО	131

КОМПОНЕНТИ НА НАЦИОНАЛНАТА КАРТА НА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ

1

ИНТЕРАКТИВНА НАЦИОНАЛНА КАРТА НА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ

Онлайн инструмент, който визуализира активността в областта на интелектуалната собственост на територията на всички 265 общини и 28 области.



map.ipitt-unwe.bg

2

НАЦИОНАЛЕН ДОКЛАД 2026



Обобщава резултатите на областно и общинско ниво, извежда основните тенденции и формулирани препоръки за развитието на интелектуалната собственост в Република България.

3

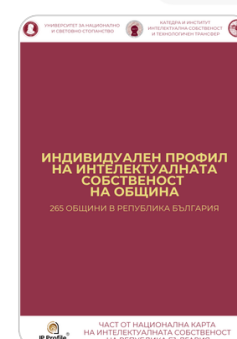
IP INDEX НА ОБЩИНТЕ И ОБЛАСТИТЕ



Съдържа четири индекса създадени на база данните. Това са индексите на интелектуалната собственост, на индустриалната собственост, на литературната и художествена собственост и на занаятите.

4

ИНДИВИДУАЛЕН ПРОФИЛ НА ОБЩИНТЕ



Съдържа четири индекса създадени на база данните. Това са индексите на интелектуалната собственост, на индустриалната собственост, на литературната и художествена собственост и на занаятите.



проф. д-р Димитър Димитров

Ректор на УНСС. Специалист и дългогодишен преподавател в областта на отбраната и сигурността с над 100 публикации в България, САЩ, Великобритания, Германия. Специализирал е в САЩ, Германия, Холандия. Носител на почетен плакет на Министерство на отбраната.

г-н Евтим Милошев

Министър на културата на Република България. Български продуцент и медиен мениджър с над 30 години опит в телевизионната и филмовата индустрия, съосновател на „Dream Team Productions“. Учредител и дългогодишен председател на АФТП. Служебен министър на туризма през 2024 и 2025 г. Носител на „Златен век“.



ПАТЕНТНО ВЕДОМСТВО НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ



г-жа Оля Димитрова

Председател на Патентно ведомство на Република България. Дипломиран инженер-химик с квалификация по правна закрила на интелектуалната собственост. Има повече от 20 години стаж на различни позиции в българското патентно ведомство.

доц. д-р Атанас Атанасов

Председател на Национален статистически институт. Специалист и дългогодишен преподавател в областта на статистиката с над 60 публикации. Участвал е в повече от 130 проекта. Консултирал е множество институции, вкл. Световната банка и администрацията на Министерски съвет.





г-н Даниел Панов

Председател на Управителния съвет на Националното сдружение на общините в Република България. Завършил е специалност “публична администрация” и е защитил докторска дисертация в областта на защитата от бедствия и аварии. Бивш военнослужещ. Четири пъти избран за кмет на Велико Търново.

г-н Венцислав Спирдонов

Председател на Управителния съвет на Националната асоциация на председателите на общински съвети в Република България. Юрист, специализирал история, финанси и право. Три пъти избран за председател на Общинския съвет на община Велико Търново.



г-жа Радосвета Господинова

Изпълнителен директор на Национална занаятчийска камара от 2025г. Националната занаятчийска камара е представителната организация на занаятчиите в България. Тя защитава интересите на своите членове, подпомага развитието на занаятите и съхранява българските традиции. В нея членуват 20 регионални камари, браншови организации и сдружения.

РЪКОВОДИТЕЛ ПРОЕКТ

доц. д-р Николай Крушков

ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ

доц. д-р Николай Крушков (ръководител на проекта), гл. ас. д-р Иван Начев (ръководител изследователски екип), доц. д-р Христин Стрижлев (ръководител на катедра и институт по интелектуална собственост и технологичен трансфер на УНСС), проф. д.н. Мария Маркова, доц. д-р Радостин Вазов, гл. ас. д-р Александър Александров, гл. ас. д-р Бойко Таков, гл. ас. д-р Владислава Пачева, гл. ас. д-р Димитрина Папагалска, гл. ас. д-р Полина Стоянова, гл. ас. д-р Силвия Тодорова, гл. ас. д-р Стефан Радев, ас. д-р Гургана Цанкова, д-р Искрен Константинов (експерт по интелектуална собственост), г-н Генади Едрев (мениджър трансфер на технологии), г-н Милен Лазаров (експерт по интелектуална собственост)

КОНСУЛТАНТИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

доц. д-р Атанас Атанасов (консултант по методология на изследването), проф. дн Живко Драганов (правен консултант), проф. д-р Георги Забунов (консултант в направление бизнес), доц. д-р Светла Бонева (консултант по международно сътрудничество), инж. Оля Димитрова (консултант индустриална собственост), д-р Ралица Заякова (консултант международна закрила и европейски практики), г-н Владимир Йосифов (консултант световна мрежа интелектуална собственост), г-жа Радосвета Господинова (консултант в областта на занаятите)

КАРТОГРАФИРАНЕ И ДАННИ

доц. д-р Георги Пенчев (разработване на интерактивна карта)

ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ, МРЕЖИ И РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАТФОРМИ

г-н Валери Дикльовски, г-н Георги Въжаров, г-н Калоян Йонов, г-н Петър Стоев, г-н Цветомир Стоилов

ПО ОТНОШЕНИЕ НА ВСИЧКИ ДАННИ

Използваните за целите на изследването сурови данни са предоставени на Института по интелектуална собственост и технологичен трансфер на УНСС от следните организации: Министерство на културата на Република България, Патентно ведомство на Република България, Национален статистически институт, Национална занаятчийска камара.

ПО ОТНОШЕНИЕ НА ДАННИТЕ ЗА ИНДУСТРИАЛНА СОБСТВЕНОСТ

Предоставените данни от Патентно ведомство на Република България включват по един заявител за всеки обект. При наличието на двама или повече съзаявители, наличните данни включват само този, който е посочен на първо място в заявката. Това може да доведе до неточност на обобщените данни по отношение на общия брой заявки подадени от дадено лице, когато това лице е посочено като съзаявитель на различно от първото място в заявката.

Въпреки положените усилия за оптимизиране на суровите данни с цел максимална точност на крайните резултати, възможно е наличието на известна неточност в обобщените данни за заявителската активност на отделно лице, в случаите, в които през разглеждания период (01.01.2020 - 31.12.2025) то е подавало заявки за регистрация на обекти, изписвайки името си по различен начин (например, чрез съчетаване на абривиатури, съкращения и други варианти за изписване на едно и също име).

ПО ОТНОШЕНИЕ НА ЗАЯВКИТЕ ЗА ОБЕКТИ НА ИНДУСТРИАЛНА СОБСТВЕНОСТ

Обработените сурови данни и съответно обобщените резултати включват единствено публикувани официални данни за подадени заявки за обекти на индустриална собственост. Трябва да се отчете, че по отношение изобретенията, съгласно чл. 46в (1) на Закона за патентите и регистрацията на полезни модели (ЗПРПМ), Патентно ведомство извършва публикация на заявката за патент в Официалния бюлетин непосредствено след изтичането на 18 месеца от датата на подаването ѝ. Това прави невъзможно публикуването на данни за тази заявителска активност през 2025 г., поради което данните за заявки за патенти покриват цялата 2024 г. Данните за останалите обекти на индустриална собственост (полезни модели, марки и дизайни) покриват цялата 2025 г. По отношение на полезните

модели, съгласно чл. 77 в едномесечен срок от вписването на полезните модели в Държавния регистър на полезните модели се прави публикация в Официалния бюлетин. По отношение на промишлените дизайни, съгласно чл. 36 и 37 от Закона за промишлените дизайни, в срок от два месеца след заплащане на заявителските такси се извършва формална експертиза, последвана от експертиза по същество в рамките на още два месеца преди да бъде взето решение за регистрация и публикация в Официалния бюлетин.

При определени условия, посочени в ЗПРПМ, на заявителите се предоставя възможност успоредно със заявката за изобретение да се подаде паралелна заявка за регистрация на полезен модел. По този начин, докато трае сложната патентна експертиза за заявеното изобретение, правоприитежателят може да упражнява изключителното си право, което получава от регистрирания полезен модел. След издаване на патент за изобретение, двата обекта продължават да действат самостоятелно до изтичане срока им на закрила.

ПО ОТНОШЕНИЕ ДАННИТЕ ЗА ЛИТЕРАТУРНО-ХУДОЖЕСТВЕНА СОБСТВЕНОСТ

Обработените сурови данни в областта са предоставени от Министерство на културата и Националния статистически институт и се отнасят за периода 2020 - 2025 г. Данните за читалищата в страната, се събират от първоизточника на 5-годишен период, поради което информацията в доклада се отнася за 2022 г., а следващите актуални данни по този индикатор ще са налични през 2027 г.

ПО ОТНОШЕНИЕ ДАННИТЕ ЗА ЗАНАЯТИТЕ

Обработените сурови данни в областта на занаятите са предоставени от Националната занаятчийска камара. Поради извършвани изменения и допълнения на списъка със занаяти в Закона за занаятите, който е приет през 2001 г., редица занаятчийи са регистрирани като практикуващи занаят, чието име не отговаря на актуалната номенклатура на занаятите съгласно Приложение №1 на Закона. В регистрите са вписани 160 занаята от 2001 г. насам, а съгласно актуалната версия на закона, те са 57.

Важно е да бъде отбелязано, че поради пропуски във воденето на регионалните регистри на занаятчиите, редица данни липсват. Сред изследваните 10 376 записа на занатчии са установени следните липси:

	ИМЕ, ФАМИЛИЯ	КВАЛИФИКАЦИЯ	ЗАНАЯТ	№ СВИДЕТЕЛСТВО	ОБЩИНА	АДРЕС	ДАТА НА РЕГИСТРАЦИЯ
Липсващи записи, бр.	262	3	0	1043	0	1600	1985

НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

- Закон за патентите и регистрацията на полезните модели, обн. ДВ, бр. 27 от 1993 г.
- Закон за ратифициране на Хагската спогодба за международна регистрация на промишлените образци, обн. ДВ бр. 83 от 1994 г.
- Закон за закрила на новите сортове растения и породи животни, обн. ДВ бр. 84 от 1996 г.
- Закон за промишления дизайн, обн., ДВ бр. 81 от 1999 г.
- Закон за топологията на интегралните схеми, обн., ДВ бр. 81 от 1999 г.
- Закон за защита на конкуренцията, обн., ДВ бр. 102 от 2008 г.
- Закон за защита на търговската тайна, обн., ДВ бр. 28 от 2019 г.
- Закон за марките и географските означения, обн., ДВ бр. 98 от 2019 г.
- Наредба за оформяне, подаване и експертиза на заявки за регистрация на промишлен дизайн, ПМС № 268 от 1999 г.
- Наредба за оформяне, подаване и разглеждане на заявки за патенти за изобретения и полезни модели, приета с ПМС № 195 от 2023 г., обн. ДВ, бр. 88 от 2023 г.

МЕЖДУНАРОДНИ АКТОВЕ

- Регламент (ЕС) 2017/1001 относно марката на Европейския съюз
- Директива (ЕС) 2015/2436
- Парижка конвенция, 1883 г., Стокхолмски акт от 1967 г., изм. 1979 г.
- Мадридска спогодба за международната регистрация на марките, 1891 г.
- Конвенция за учредяване на Световната организация по интелектуална собственост, 1967 г., изм. 1979 г.
- Хагска спогодба за международно заявяване на промишлен дизайн, 1925 г.; / Лондонски акт 1934 г. / Хагски акт 1960 г. / Женевски акт 1999 г.
- Спогодба от Ница относно международната класификация на стоките и услугите за регистрация на марките, 1957 г.
- Директива 87/54/ЕИО на Съвета от 1986 година относно правната закрила на топографиите на полупроводникови продукти

- Лисабонска спогодба за закрила на наименованията за произход и за тяхната международна регистрация, 1968 г.
- Локарнска спогодба учредяваща Международна класификация на промишлените дизайни, 1971 г.
- Международна конвенция за закрила на новите сортове растения, 1961 г. / Ревизия от 1972 г., 1978 г. и 1991 г.
- Страсбургска спогодба относно Международната патентна класификация, 1968 г. (1971 г.)
- Договор за патентно коопериране, 1970 г.
- Виенска спогодба, установяваща международната класификация на образните елементи на марките, 1973 г.
- Европейска патентна конвенция, подписана в Мюнхен на 5 октомври 1973 г.
- Мадридска спогодба за преследване на фалшивите или заблуждаващите указания за произход на стоките, 1891 г.
- Договорът за международна регистрация на научните открития, приет в Женева, 1978 г. (не е в сила)
- Будапещенски договор за международно признаване на депозирането на микроорганизмите във връзка с процедурата за патентоване, 1977 г.
- Международна конвенция за закрила на новите сортове растения, 1961 г.
- Протокол относно мадридската спогодба за международната регистрация на марките, 1989 г.
- Конвенция за биологичното разнообразие, 1992 г.
- Споразумение за свързаните с търговията аспекти на правата на интелектуалната собственост, 1994 г.
- Маракешко споразумение за създаване на Световната търговска организация, 1994 г.
- Договор за правото на търговските марки, Женева, 1994 г.
- Сингапурският договор за правото в областта на марките, 2006 г.
- Регламент (ЕО) № 1610/96
- Регламент (ЕС) 2019/933

НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

- Закон за авторското право и сродните му права, обн. ДВ бр. 56 от 1993 г.
- Закон за радиото и телевизията, обн. ДВ, бр. 138 от 1998 г.
- Закон за закрила и развитие на културата, обн. ДВ, бр. 50 от 1999 г.
- Закон за достъп до обществена информация, обн. ДВ бр. 55 от 2000 г.
- Закон за задължителното депозиране на печатни и други произведения и за обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги, загл. изм. ДВ, бр. 94 от 2018 г.
- Закон за генетично модифицираните организми, обн. ДВ бр. 27 от 2005 г.
- Закон за административното регулиране на производството и търговията с оптични дискове, матрици и други носители, съдържащи обекти на авторското право и сродните му права, обн. ДВ бр.74 от 2005 г.
- Закон за защита на потребителите, обн. ДВ бр. 99 от 2005 г.
- Закон за меценатството, обн. ДВ, бр. 103 от 2005 г.
- Закон за филмовата индустрия, обн. ДВ бр. 105 от 2003 г.
- Закон за електронната търговия, обн. ДВ бр. 51 от 2006 г.
- Закон за лекарствените продукти в хуманната медицина, обн. ДВ. бр. 31 от 2007 г.
- Закон за електронните съобщения, обн. ДВ бр. 41 от 2007 г.
- Закон за културното наследство, обн. ДВ бр. 19 от 2009 г.
- Закон за обществените библиотеки, обн. ДВ, бр. 42 от 2009 г.
- Наредба за реда за депозиране, съхраняване и предоставяне на екземпляри от произведения, обн. ДВ, бр. 13 от 2001 г.
- Национални счетоводни стандарти

МЕЖДУНАРОДНИ АКТОВЕ

- Директива 98/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно правната закрила на биотехнологичните изобретения
- Регламент (ЕС) 864/2007 относно приложимото право за извъндоговорни задължения (Рим II)
- Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 г. относно хармонизацията на определени аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество, изменена с Директива (ЕС) 2019/790
- Директива 2006/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 г. относно отдаването под наем и заемането на авторски произведения и сродни права
- Директива 2012/28/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно някои разрешени начини на използване на осиротели произведения
- Директива 2014/26/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно колективното управление на авторските права и сродните им права
- Римска конвенция за закрила на изпълнителите, производителите на звукозаписи и радио и телевизионните организации, 1961 г.
- Конвенция за мерки за забрана и предотвратяване на незаконния внос, износ и прехвърляне на културни ценности, 1970 г.
- Конвенция за закрила на производителите на звукозаписи срещу непозволено възпроизвеждане на техните звукозаписи, 1971 г.
- Брюкселска конвенция относно разпространението на сигнали, носители на програми, предавани чрез спътник, 1974 г.
- Конвенция на ЮНЕСКО за опазване на нематериалното културно наследство от 2003 г.

- Договор на СОИС за авторското право, 1996 г.
- Договор на СОИС за изпълненията и звукозаписите, 1996 г.
- Международен договор за генетични ресурси за прехрана и земеделия на организацията на ООН за прехрана и земеделие, 2001 г.
- Договор от Пекин относно аудиовизуалните изпълнения, 2012
- Договор от Маракеш за улесняване на достъпа до публикувани произведения за слепи хора, лица с нарушено зрение или с други увреждания, които не позволяват четенето на печатни материали, 2013 г.
- Директива (ЕС) 2019/790 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. относно авторското право и сродните му права на единния цифров пазар
- Бернска конвенция за закрила на произведенията на литературата и изкуството, 1886 г.
- Световна конвенция за авторско право, 1952 г.
- Конвенция за закрила на културните ценности при въоръжен конфликт (Хагска конвенция), 1954 г.
- Споразумение за вързаните с търговията аспекти на правата на интелектуалната собственост, 1994 г.
- Протокол от Нагоя за достъпа до генетични ресурси и справедливата и равнопоставена подялба на ползите, произтичащи от тяхното използване, към Конвенцията за биологичното разнообразие, 2010 г.
- Международни счетоводни стандарти, МСС 38 „Нематериални активи“
- Международни стандарти за финансова отчетност, СС 38

НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

- Закон за професионалното образование и обучение, обн. ДВ, бр. 68 от 1999 г.
- Закон за занаятите, обн. ДВ, бр. 42 от 2001 г.
- Закон за признаване на професионални квалификации, обн. ДВ, бр. 13 от 2008 г.
- Закон за културното наследство, обн. ДВ, бр. 19 от 2009 г.
- Закон за марките и географските означения, обн. ДВ, бр. 98 от 2019 г.

МЕЖДУНАРОДНИ АКТОВЕ

- Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията относно определението за микро-, малки и средни предприятия, 2003 г.
- Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно признаването на професионалните квалификации, 2005 г.
- Регламент (ЕС) 2019/1753 на Европейския парламент и на Съвета относно действията на Съюза след присъединяването му към Женевския акт на Лисабонската спогодба, 2019 г.
- Решение (ЕС) 2019/1754 на Съвета относно присъединяването на Европейския съюз към Женевския акт на Лисабонската спогодба, 2019 г.
- Регламент (ЕС) 2023/2411 на Европейския парламент и на Съвета относно защитата на географските указания за занаятчийски и промишлени продукти, 2023 г.
- Делегиран регламент на Комисията за допълване на Регламент (ЕС) 2023/2411, 2025 г.
- Лисабонска спогодба за закрила на наименованията за произход и за тяхната международна регистрация, 1958 г.; Женевски акт, 2015 г.
- Препоръка на ЮНЕСКО за опазване на традиционната култура и фолклора, 1989 г.
- Споразумение за свързаните с търговията аспекти на правата върху интелектуалната собственост (ТРИПС), 1994 г.
- Конвенция за опазване на нематериалното културно наследство, 2003 г.

Автор

Автор е физическото лице, в резултат на чиято творческа дейност е създадено произведение.

Авторско право

Съвкупност от имуществени и неимуществени права върху произведения на литературата, науката и изкуството, които са резултат от творческа дейност. Авторско-правната закрила се разпростира върху обективно изразените форми, а не върху идеи, процеси, методи на функциониране или математически понятия като такива.

Заявител

Заявител, по отношение на индустриалната собственост, се отнася до лице, което има законовото право да подаде заявка за регистрация на обект на индустриална собственост и което ще титуляр на правото на интелектуална собственост след получаването на закрила. Заявителят обикновено е създателят на изобретението, полезния модел, промишления дизайн, марката или неговият работодател.

Защита на интелектуалната собственост

Защитата на правото върху интелектуална собственост се осъществява по административноправен, гражданскоправен и накателноправен ред, съгласно законодателството на съответната държава.

Занаят

Занаят е производството на изделия или предоставянето на услуги от списъка на занаятите към Закона за занаятите, извършвано ръчно или със специфични за занаята инструменти от квалифицирани занаятчии.

Заявка

Обектите на индустриална собственост получават закрила, чрез формална процедура пред патентното ведомство на съответната държава. Процедура се инициира, чрез подаване на заявка за получаване на закрила (типов формуляр) към съответното ведомство.

Изобретател

Изобретател е лицето, което е създало изобретение или полезен модел.

Изобретение

Техническо решение на задача, от която и да е област на общественото стопанство. Способни да получат патент са всички изобретения, които кумулативно отговарят на законовите изисквания за патентоване - новост, изобретателска стъпка и промишлена приложимост. Не са изобретения откритията, научните теории и математическите методи, резултатите от художествено творчество, плановете, правилата и методите за интелектуална дейност, за игри или за делова дейност и компютърните програми, представянето на информация.

Индустриална собственост

Дял на интелектуалната собственост. Закрилата на индустриалната собственост има за обект патентите за изобретения, полезните модели, промишлените дизайни, търговски марки, търговското име, географските означения, както и преследването на нелоялната конкуренция.

Интелектуална собственост

Интелектуалната собственост категория собственост, която се отнася до права върху нематериални творения на ума, като изобретения, марки, дизайни, произведения на литературата, науката и изкуството.

Културни и творчески дейности, организирани от читалища

Читалищата организират основни културни и творчески дейности, като: чествания на бележити дати и годишнини, представяния и обсъждания на книги, празненства и фестивали, събори, уредни музейни сбирки, кино и видеопоказ и др.

Културни организации, регистрирани в министерство на културата

Културна организация е структура, създадена съгласно чл. 4, ал. 1 или учредена съгласно чл. 10, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за закрила и развитие на културата, чийто предмет на дейност е създаването, разпространението и опазването на културни ценности в областта на театъра, музиката, киното, аудиовизията, визуалните изкуства, литературата, художествения превод, танца, цирка, пластичните изкуства, архитектурата, дизайна, фолклора, включително опазването на културно-историческото наследство.

Литературна и художествена собственост

Дял на интелектуалната собственост. Закрилата на литературната и художествената собственост има за свой обект произведенията на литературата, науката и изкуството, независимо от начина и формата на изразяването му.

Марка

Марката е знак, който е способен да отличава стоките или услугите на едно лице от тези на други лица. Такива знаци могат да бъдат например: думи, включително имена на лица, букви, цифри, рисунки, фигури, формата на стоката или на нейната опаковка, цветове, звуци или всякакви комбинации от такива знаци. Срокът на действие на регистрацията на марка е 10 години, като регистрацията може да бъде подновявана неограничено за следващи периоди от 10 години.

Международна класификация на промишлени дизайни

Промишлените дизайни се класифицират съгласно тяхната функция и приложение в производството. При подаването на заявка за регистрация на дизайн се посочват съответните класове спрямо международно утвърдената Локарнска класификация.

Международна класификация на стоките и услугите при регистрация на марки

Търговските марки се класифицират според продуктите и услугите по отношение на които се използват. При подаването на заявка за регистрация на марка се посочват съответните класове спрямо международно утвърдената Ницска класификация на стоките и услугите.

Музикални колективи

Терминът използван в изследването включва филхармонии, ансамбли за народни песни и танци, оркестри.

Обект на интелектуална собственост

Обект на индустриалната собственост са патентите за изобретения, полезните модели, промишлените дизайни, търговски марки, търговското име, географските означения, както и преследването на нелоялната конкуренция. Обект на литературната и художествената собственост е всяко произведение на литературата, изкуството и науката, което е резултат на творческа дейност и е изразено по какъвто и да е начин и в каквато и да е обективна форма.

Патент

Патентът е защитния документ, който се издава от патентното ведомство на съответната държава, удостоверяващо закрилата и изключителното право на притежателя върху изобретението изобретение. Срокът на действие на патента е двадесет години от датата на подаване на заявката.

Полезен модел

Техническо решение с конструктивно-устройствен характер, което е ново, има изобретателска стъпка и е промишлено приложимо. Правна закрила на полезен модел се предоставя чрез регистрация в Патентното ведомство. Максималният срок на закрила на полезен модел е 10 години.

Ползвател

Ползватели са физическите и юридическите лица, като издателства, театри, организатори на концерти, радио- и телевизионни организации, предприятия, които осъществяват обществени електронни съобщителни услуги чрез електронна съобщителна мрежа, заведения за хранене и развлечения, продуценти на звукозаписи, филмови продуценти, доставчици на съдържание в интернет, доставчици на онлайн услуги за споделяне на съдържание и други, които довеждат произведението до знанието на публиката (читателите, зрителите и слушателите) пряко или чрез други лица - разпространители.

Представления

Терминът използван в изследването включва театрални представления, оперни и оперетни представления, представления на музикални колективи - филхармонии, дейност на национална агенция "Музика", организирани прояви от дружества и сдружения.

Произведение

Всеки резултат от творческа дейност в областта на литературата, изкуството или науката, изразен по какъвто и да е начин и в каквато и да е обективна форма.

Промислен дизайн

Промисленият дизайн е видимият външен вид на продукт или на част от него, определен от особеностите на формата, линиите, рисунката, орнаментите, цветовото съчетание или комбинация от тях. Максималният срок на закрила на промислен дизайн е 25 години.

Рецитали и концерти

Терминът използван в изследването включва театрални рецитали и концерти, оперни и оперетни рецитали и концерти, рецитали и концерти на музикални колективи - филхармонии, дейност на Национална агенция "Музика", организирани прояви от дружества и сдружения.

Сродни права

Носителите на сродни права са лицата способстващи стойност в процеса по довеждане до знанието на потребителите на произведенията на авторите. Това са артистите-изпълнители върху своите изпълнения; продуцентите на звукозаписи върху своите звукозаписи; продуцентите на първоначалния запис на филм или друго аудиовизуално произведение върху оригинала и копията, получени в резултат на този запис; радио- и телевизионните организации върху своите програми; издателите на публикации в пресата - върху своите публикации в пресата.

Срок за публикуване на заявката за патент

Срокът, след чието изтичане Патентното ведомство публикува заявката в Официалния бюлетин. Той е 18 месеца от датата на подаване, а при претендиран приоритет от приоритетната дата.

РЕЗЮМЕ НА ДОКЛАДА

КАКВО ПОКАЗВАТ ДАННИТЕ ПРЕЗ 2025

Всички данни разгледани в настоящия доклад са за периода 2020-2025 г. като фокусът е поставен върху 2025 г. **На база данните бихме могли да изведем заключението, че не се наблюдава ръст на интелектуалната собственост в страната.** Общият брой заявки за полезни модели, промишлени дизайни и марки със заявители от територията на България се движи в тесни граници през целия период: 3 884 през 2020 г., 3 305 в дъното през 2022 г. и 4 037 през 2025 г.

При индустриалната собственост се наблюдава известно реструктуриране. Делът на марките нараства от 85% на 93% от всички подадени заявки за полезни модели, промишлени дизайни и марки, докато **техническите обекти се свиват наполовина:** полезните модели и промишлените дизайни заедно падат от 595 заявки през 2020 г. на 282 през 2025 г. **Тоест закрилата се измества от техническото решение към търговското обозначение.**

Литературната и художествената собственост показва обратното движение, но също с вътрешно разместване. **Печатното слово се свива устойчиво:** общият тираж на книги, списания и вестници пада от около 137 милиона през 2020 г. на близо 100 милиона през 2025 г., тоест с над една четвърт. **Сценичните изкуства в същото време се утрояват:** представленията и рециталите заедно нарастват от 7 523 през 2020 г. на 23 942 през 2025 г., което разбира се, може до голяма степен да отдадем на пандемията от коронавирус в началото на периода.

Общата картина за 2025 г. е на страна с устойчива институционална мрежа и **растящо потребление на култура**, но с плитка **и ограничена собствена техническа продукция.**

Столична община присъства в 25 от 25 разгледани показатели. Делът ѝ обаче варира драстично. В тиража на списанията столицата формира 99%, в тиража на вестници 92%, в културните организации 65%, в марките 60% и в издателските заглавия 64%. В театрите и представленията делът пада до 40%, в занаятчийските - до 34%, в музеите - до под 10%, а в читалищата - до 4%.

Бихме могли да обособим **група от общини, следващи столицата**, които имат широк профил. Това са Русе и Пловдив (по 19 присъствия), Стара Загора и Велико Търново (по 18), Бургас и Варна (по 16), Плевен (13) и Благоевград (12).

Русе е най-балансираната община извън столицата, която присъства в топ 10 и по четирите обекта на индустриална собственост, включена е в 13 от 19 показателя за литературна и художествена собственост и е втора в страната по брой регистрирани занаятчийски.

Пловдив има почти същата широта, но с различен акцент: втора по видове занаяти (95) и по обем на индустриалната собственост, но извън топ 10 по брой занаятчийски.

Занаятите дават най-голяма разлика (59 общини без активност) и най-разминаващо се класиране, в което се появяват със значима активност общини като Кюстендил и Троян. **Стара Загора и Варна** имат силни позиции и в двата дяла на интелектуална собственост, но **напълно отсъстват от класациите на занаятите**.

В редица малки общини като Тунджа, Марица, Сопот, Панагюрище, Аксаково се наблюдава значима активност, която обаче е следствие от дейността на отделни предприятия, наличие на индустриална зона или близост до областен център, а не общински профил.

По отношение на литературната и художествена собственост се наблюдава териториално широко разпределена активност, която се държи предимно на **читалищата, музеите и рециталите**.

Индустриалната собственост в България

Разделът се държи изцяло от марките. Те формират 93% от обема заявки през 2025 г.: 3 289 заявки през 2020 г., дъно 3 031 през 2022 г. и връх 3 761 през 2025 г. (включително заявители от чужбина). **Ръстът през последната година идва изцяло от юридическите лица**, които се увеличават от 2 931 на 3 069, докато физическите лица остават под нивото си от 2020 г. (708).

Техническите обекти показват спад. Полезните модели спадат от 463 заявки през 2020 г. на 200 през 2025 г., промишлените дизайни от 132 на 82. Заявките за патенти са 164 през 2020 г. и 118 през 2024 г.

Най-отчетливата тенденция е **оттеглянето на физическите лица от техническата закрила**. При полезните модели те подават 83 заявки през 2020 г. и 28 през 2025 г., при промишлените дизайни 26 срещу 17, а при патентите 69 срещу 40. **Юридическите лица водят и при четирите показателя.**

Териториалният обхват се разширява само там, където входната бариера е ниска - марките. През 2025 г. 152 от 265 общини имат подадена заявка за обект на индустриална собственост на своя територия, тоест малко над половината, при 132 през 2024 г. Само **четири общини** присъстват и в четирите топ 10 класации за патенти, полезни модели, марки и промишлени дизайни: **Столична, Пловдив, Русе и Стара Загора**. Бургас и Варна са в три от четирите, Благоевград, Казанлък, Велико Търново и Троян в две. Тук се появяват най-интересните изключения от общата картина. **Тунджа е трета в страната по заявени изобретения, а Марица трета по промишлени дизайни**, като и двете са селски общини без градски център. Сопот със 7 полезни модела и Панагюрище с 5 отразяват концентрирана индустриална база, а не широк икономически профил. Аксаково и

Костинброд са включени заради специфични производствени предприятия. **Промисленият дизайн е единствената област, където регионалното първенство не е в столицата:** област Пловдив води с 23 дизайна срещу 20 за област София-град. При класацията по общини Столична остава първа с 20 срещу 13 за Пловдив.

При търговските марки продължаваме да виждаме най-голяма активност: 3755 заявки от територията на Република България през 2025 г. спрямо 200 полезни модела, 118 заявки за изобретения (2024 г.) и 82 публикувани промишлени дизайна.

При териториалния обхват на показателите се наблюдава нарастване само при търговските марки: 145 общини през 2025 г., най-високата стойност за периода. За останалите теми обхватът остава между 26 и 47 общини.

Най-търсената форма на закрила сред академичните среди е полезният модел. Общият брой на обектите при тези организации за периода 2020-2025 г. е 272 обекта на индустриална собственост от 30 висши учебни заведения, от които 119 са заявки за полезни модели. Лидер е ТУ-София със 70 обекта (26%), следван от УНСС (26), Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (22), Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (21), Тракийския университет (20) и Медицинския университет – Пловдив (18). Тези шест университета формират 65% от заявките на висшите училища.

Литературната и художествена собственост в България

Разделът има няколко различни динамики. **Печатното слово се свива:** тиражът на вестниците пада с 28%, на списанията с 31%, на книгите със 7%. Броят заглавия обаче намалява с под 5%, тоест средният тираж на заглавие се свива с около една четвърт. **Пазарът не изчезва, а се фрагментира на повече и по-малки издания. Вестниците са единственият показател в доклада с влошаване по тираж, заглавия и обхват едновременно.**

Сценичните изкуства са най-динамичната част: **представленията и рециталите заедно нарастват 3,2 пъти за шест години.** Структурата обаче се променя. Представленията са на плато от 2023 г. насам (около 16 100), тоест целият прираст идва от рециталите и концертите, които нарастват от 4 633 на 7 818 и вече формират една трета от всички сценични събития при 7% през 2020 г.

Активността на общинско ниво при литературната и художествена собственост е значително по-равномерно разпределена. След Столична община (19 от 19 показателя) следват Велико Търново, Пловдив и Стара Загора с по 14, Варна и Русе с по 13, Плевен с 12, Бургас с 11 и Благоевград с 10.

Издателската дейност (тиражи и заглавия на книги, списания и вестници) **е изключително концентрирана и е доминирана от едни и същи осем общини. Институционалните и събитийните показатели обаче показват различна география:** Стара Загора (58), Сливен (51), Тунджа (40) и Кюстендил (40) водят по читалища; Карлово е втори в страната по музеи с 16 музея, а Трявна и Панагюрище са в топ 10; по рецитали и концерти Копrivщица е пета с 252 събития, а Бяла и Враца са пред Варна и Бургас.

Литературната и художествена собственост в България

Ветрино - община с по-малко от пет хиляди жители, е четвърта в страната по тираж на издавани вестници (984 300) и шеста по брой заглавия. Свищов влиза в топ 10 по издавани заглавия благодарение на университетското издателство. Каварна, Мадан и Козлодуй присъстват в топ 10 по тираж на списания, което в този мащаб обикновено означава едно-единствено периодично издание с висок тираж.

Институционалната мрежа е стабилна - 2575 обществени библиотеки, 479 музея, 85 кина, 3319 читалища (2022 г.).

При електронните медии се наблюдава разминаване - **телевизионните оператори нарастват** до 123, докато **радиооператорите продължават да намаляват** до 70.

Наблюдава се **силна концентрация в столицата** - 99% в тиража на списания и 92% в тиража на вестници. Единственото изключение са рециталите и концертите, където столицата представлява 16%.

Занаятите в България

Съгласно предоставените данни от Националната занаятчийска камара Република България разполага с **10 367 регистрирани занаятчийски в 160 занаята**. Само 1749 занаятчийски практикуват занаят от категорията „художествени занаяти“.

При занаятите се наблюдава значително разминаване по отношение на броя видове занаяти и общия брой на практикуващите занаятчийски в общините. По **брой регистрирани занаятчийски** водещи градове са Столична (3508), Русе (656), Бургас (455), Сливен (386), Кюстендил (384), Габрово (333), Добрич (321), Пазарджик (281), Троян (254) и Велико Търново (251). По **брой практикувани различни занаяти** редът е различен: Столична (119), Пловдив (95), Габрово (63), Русе (57), Шумен (50), Велико Търново (48), Перник (43), Бургас (42), Хасково (41) и Добрич (39). Кюстендил е пети по брой занаятчийски, но не влиза в топ 10 по разнообразие, тоест е концентриран в малък брой занаяти. Пловдив е точно обратното: втори по разнообразие, но извън топ 10 по брой занаятчийски.

Габрово е единствената община извън столицата, която заема висока позиция и в двете класации (брой занаятчийски и брой видове занаяти) и е най-близо до профила на истински занаятчийски център.

Наблюдава се **силно изразена възрастова криза**: средна възраст на занаятчиите е 60,6 години в сравнение например с 45,3 години за населението на страната. Съществува **обърната квалификационна пирамида** - 9 458 майстори, 682 калфи и 223 чираци.

Наблюдава се **систематичен спад в годишните регистрации на занаятчийски** - от 1130 през 2008 г. до 92 през 2025 г., а цели **19 занаята се практикуват от един регистриран занаятчийски**.

Общини с ниска активност

В северозапада и особено в област Видин има най-тежък дефицит и в трите изследвани раздела - индустриална, литературна и художествена и занаятчийска.

Четиринадесет общини нямат нито един обект на индустриална собственост, нито дейност в областта на литературната и художествената собственост, нито регистриран занаятчия:

Бойница, Брегово, Грамада, Димово, Земен, Кайнарджа, Ковачевци, Макреш, Ружинци, Струмяни, Сърница, Трекляно, Чупрене и Якоруда. Това е твърдото ядро на нулевата активност.

По раздели картината е следната: **45 общини не присъстват в данните за индустриалната собственост за 2020-2025 г., 40 не присъстват в данните за литературната и художествената собственост за 2020-2025 г., а 59 нямат нито един регистриран занаятчия.** Занаятите дават най-голяма разлика, а именно над 22% от българските общини.

Географски проблемът е концентриран. Видинска област има най-много празни общини и в трите раздела: 7 от 11 без индустриална собственост, 9 от 11 без литературна и художествена собственост и 9 от 11 без занаятчийски. Следват Монтана, Благоевград, Варна, Силистра, Стара Загора и Плевен. Тоест, кризата е предимно в северозапада, с втори ареал в Силистра и Разград.

Отделно внимание заслужават **25 общини, които присъстват в данните както за индустриална, така и за литературно-художествена собственост, но нямат нито един регистриран занаятчия.** Сред тях са Тунджа, която е трета в страната по заявки за изобретения и има 40 читалища, както и Ветрино, Приморско, Девня, Берковица, Белоградчик и Никопол.

Съществуват и обратни случаи, които показват, че четирите общини Завет, Николаево, Сатовча и Цар Калоян имат регистрирани занаятчийски, но не присъстват в нито един от другите два раздела.

ИНДУСТРИАЛНА СОБСТВЕНОСТ

ИЗОБРЕТЕНИЯ

Техническо решение на задача, от която и да е област на общественото стопанство.

Резюме на данните

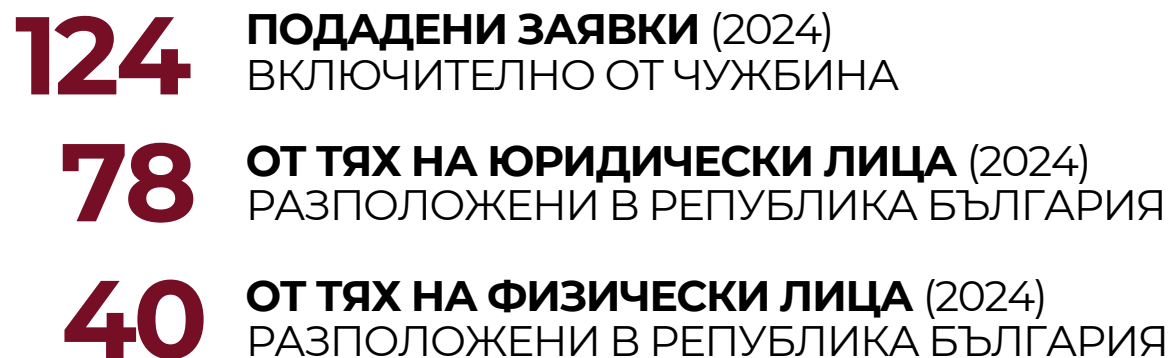
През 2024 г. има 118 подадени заявления за патенти от територията на България - **намаление на заявките от България** в сравнение с 2023 г.: 118 спрямо 252 заявления. **Юридическите лица водят** значително през целия период: 78 спрямо 40 заявления за 2024 г.

Сред десетте водещи по брой заявки юридически лица седем са представители на научните среди: БАН чрез Института по роботика (11), Института за космически изследвания и технологии (10), Института по механика (2) и Института по физика на твърдото тяло (2), а сред висшите училища водещ е Технически университет - София (5), следван от Медицински университет - Пловдив (3) и Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (2).“

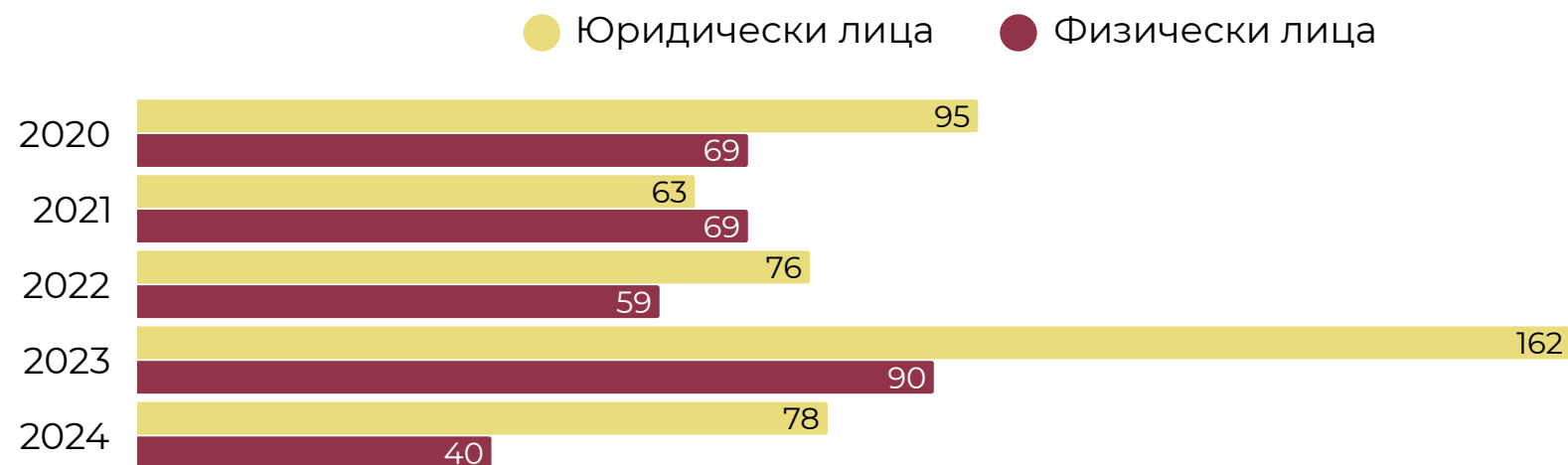
Общо 24 общини и 5 висши училища имат публикувани заявки за патенти през 2024 г.

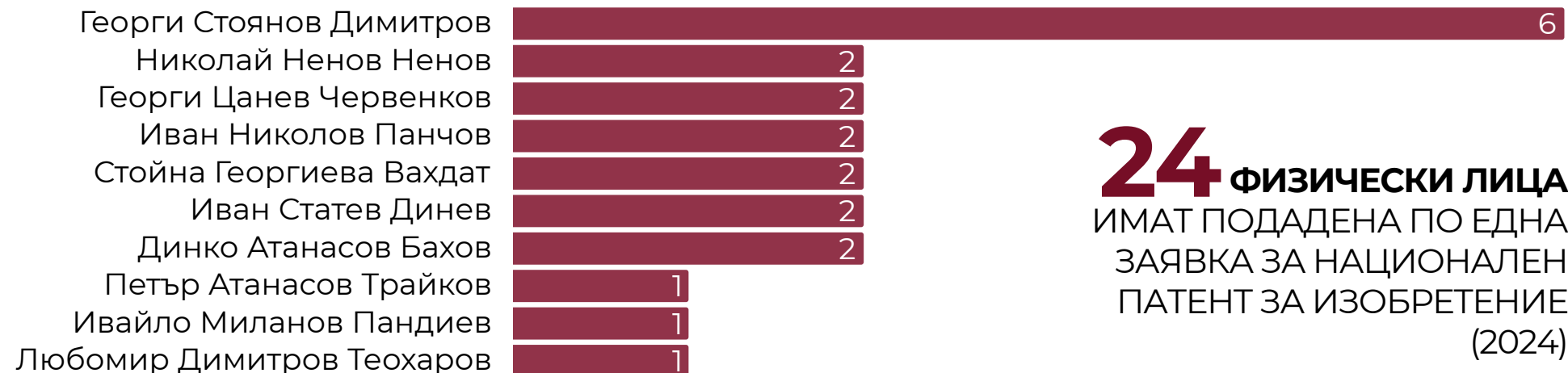
Необходимо е да се отбележи, че сред водещите заявители както научна организация (ИКИТ на БАН), така и частна организация (Ендуросат) са ангажирани в областта на **космическите технологии**.

Данните са със закъснение от една година спрямо останалите показатели в изследването поради 18-месечния период за публикуване на заявките за патенти съгласно Закона за патентите и регистрацията на полезните модели.



БРОЙ ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ ОТ ФИЗИЧЕСКИ И ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА БЪЛГАРИЯ



ТОП 10 ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА ИЗОБРЕТЕНИЯ (2024)**ТОП 10 ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА ИЗОБРЕТЕНИЯ (2024)**

ТОП 10 ОБЛАСТИ С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА ЗАЯВКИ ЗА ИЗОБРЕТЕНИЯ (2024)

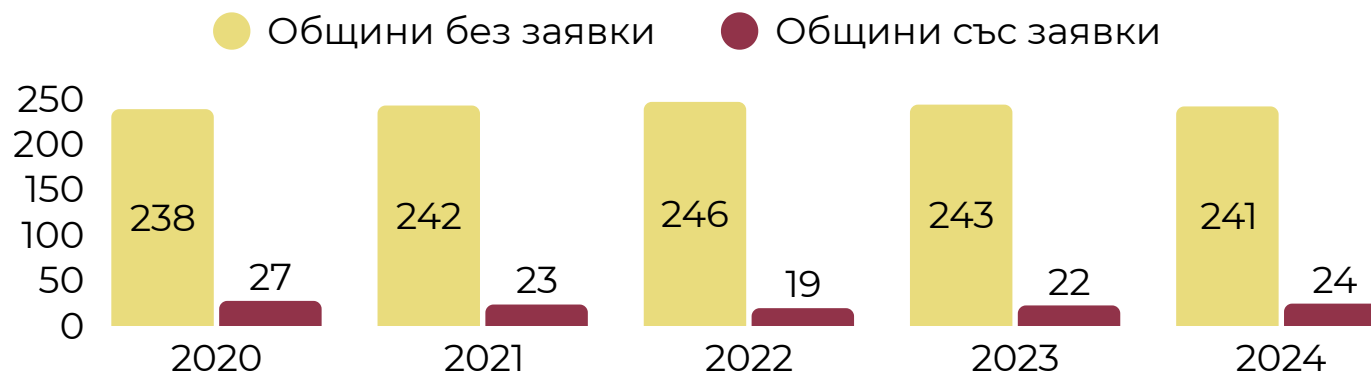


ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА ЗАЯВКИ ЗА ИЗОБРЕТЕНИЯ (2024)

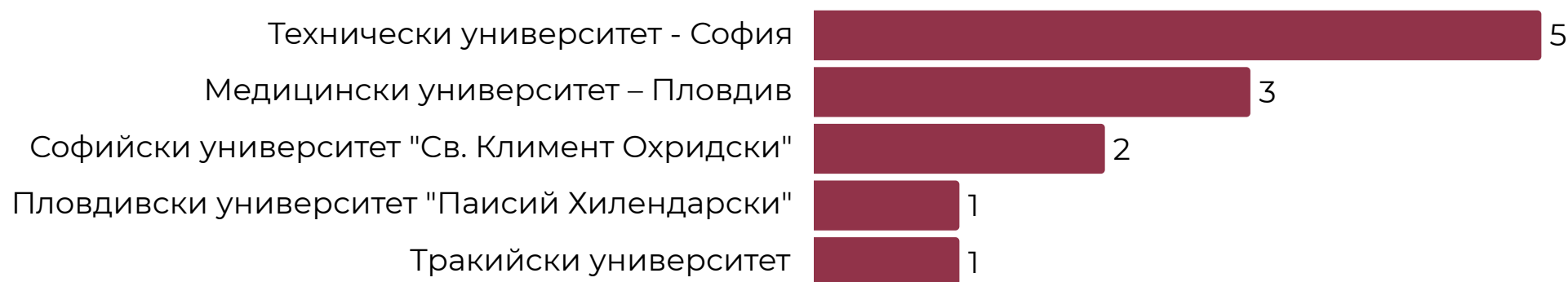


БРОЙ ОБЩИНИ С И БЕЗ ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ ЗА ИЗОБРЕТЕНИЯ

В ПЕРИОДА 2020-2024
ИМА ПОДАДЕНИ
ЗАЯВКИ
ЗА ПАТЕНТИ ЗА
ИЗОБРЕТЕНИЯ
ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА
53 ОБЩИНИ



ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ ЗА ПАТЕНТИ ЗА ИЗОБРЕТЕНИЯ ОТ ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА (2024)



ВИСШИ УЧИЛИЩА С И БЕЗ ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ ЗА НАЦИОНАЛНИ ПАТЕНТИ ЗА ИЗОБРЕТЕНИЯ



5 ВИСШИ УЧИЛИЩА
ИМАТ ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ ЗА
НАЦИОНАЛНИ ПАТЕНТИ ЗА
ИЗОБРЕТЕНИЯ (2024)

До септември 2024 г. висшите
училища в България са 52.

ПОЛЕЗНИ МОДЕЛИ

*Техническо решение с конструктивно-устройствен характер -
т. нар. "малко изобретение".*

Резюме на данните

През 2025 г. има 200 подадени заявки за регистрация на полезни модели - **спад на заявките** от 258 през 2024 г. Наблюдава се **трайно свиване на физическите лица заявители** от 83 през 2020 г. до 28 през 2025 г.

Полезният модел е най-търсената форма на закрила сред висшите училища: 10 от тях имат заявки през 2025 г., като ТУ-София е с 18 заявки.

Почти двойно представителство на броя общини, от чиято територия е подадена заявка в сравнение с заявките за патенти за изобретения - 47 общини и 21 области със заявления. Не се наблюдава съществена промяна спрямо 2024 г.

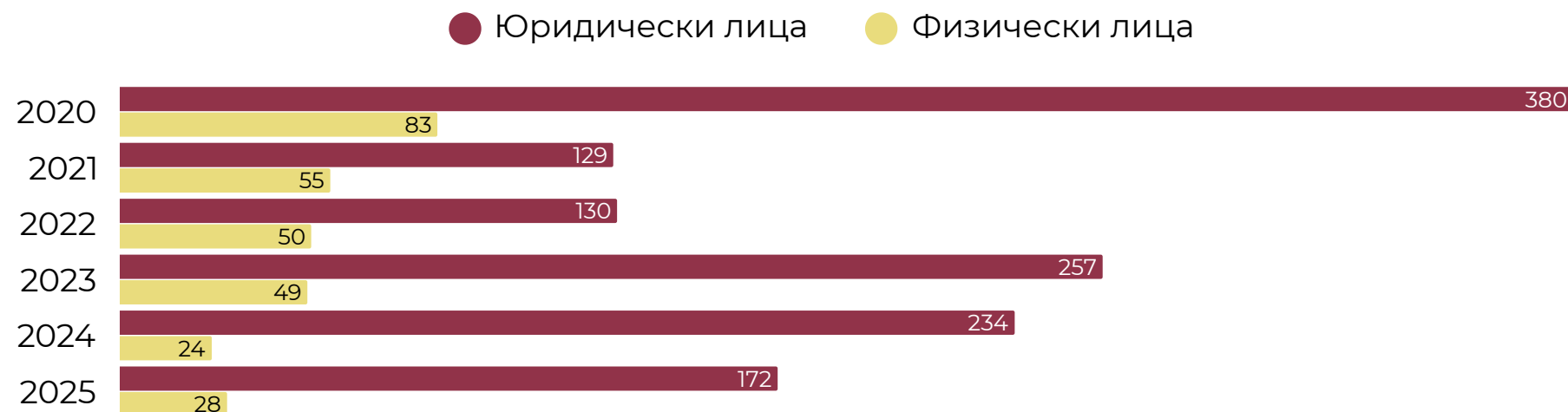
Силна фрагментация сред физическите заявители - 26 лица с по едно заявление, а лидерът има само 2.

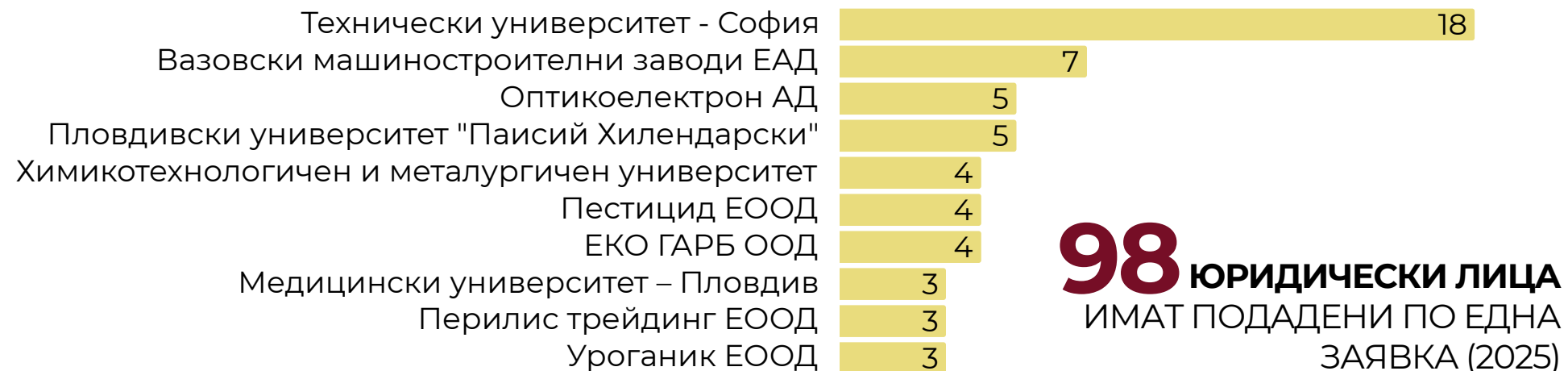
200 ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ (2025)
ВКЛЮЧИТЕЛНО ОТ ЧУЖБИНА

172 ОТ ТЯХ НА ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА (2025)
РАЗПОЛОЖЕНИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

28 ОТ ТЯХ НА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА (2025)
РАЗПОЛОЖЕНИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

БРОЙ ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ ОТ ФИЗИЧЕСКИ И ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

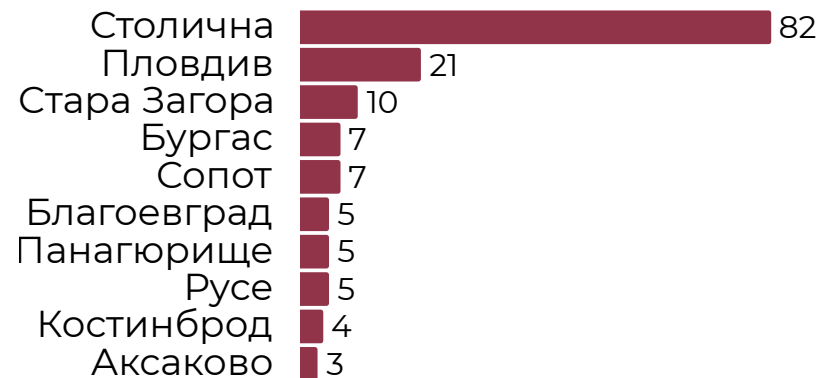


ТОП 10 ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА ПОЛЕЗНИ МОДЕЛИ (2025)**ТОП 10 ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА ПОЛЕЗНИ МОДЕЛИ (2025)**

ТОП 10 ОБЛАСТИ С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА ЗАЯВКИ ЗА ПОЛЕЗНИ МОДЕЛИ (2025)



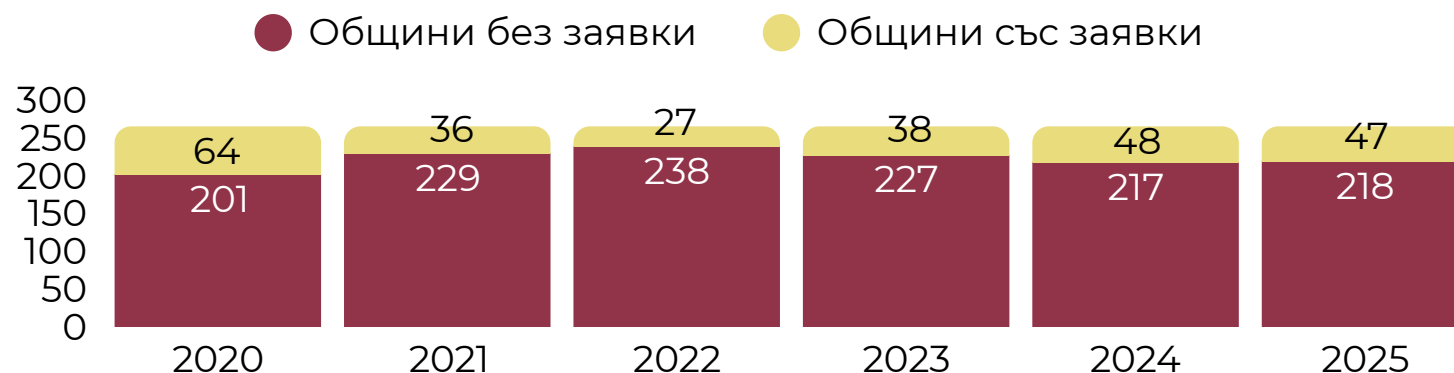
ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА ЗАЯВКИ ЗА ПОЛЕЗНИ МОДЕЛИ (2025)



21 ОБЛАСТИ
ИМАТ ПОДАДЕНИ
ЗАЯВКИ ЗА
ПОЛЕЗНИ МОДЕЛИ
(2025)

47 ОБЩИНИ
ИМАТ ПОДАДЕНИ
ЗАЯВКИ ЗА
ПОЛЕЗНИ МОДЕЛИ
(2025)

БРОЙ ОБЩИНИ С И БЕЗ ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ ЗА ПОЛЕЗНИ МОДЕЛИ



ТОП 10 УНИВЕРСИТЕТА С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА ПОЛЕЗНИ МОДЕЛИ
(2025)**УНИВЕРСИТЕТИ С И БЕЗ ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ**
ЗА ПОЛЕЗНИ МОДЕЛИ (2025)

● Без заявки ● Със заявки



10 УНИВЕРСИТЕТА
ИМАТ ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ
ЗА ПОЛЕЗНИ МОДЕЛИ

След септември 2024 г. висшите училища в България са вече 51.

ПРОМИШЛЕНИ ДИЗАЙНИ

*Видимият външен вид на продукт
или на част от него.*

Резюме на данните

През 2025 г. има 82 публикувани заявления за регистрация на промишлени дизайни. **Наблюдава се възстановяване в активността спрямо необичайно ниската 2024 г.** (38 заявления), но под нивата от 2020-2023 г. (132, 120, 94, 109).

Този показател е **единственият от областта на индустриалната собственост, при който столицата не е на първо място на областно ниво:** област Пловдив (23) изпреварва област София-град (20). При класацията по общини Столична остава първа с 20 срещу 13 за Пловдив.

Наблюдава се териториална активност при 26 общини и 16 области - **най-тесен териториален обхват след изобретенията.**

Промисленият дизайн е най-слабо представеният обект в академичния сектор: само 2 висши училища с по 1 заявление.

И тук както и при полезните модели се наблюдава **фрагментираност при заявките от физически лица** - 15 заявителя имат по една заявка, а само едно лице има 2.

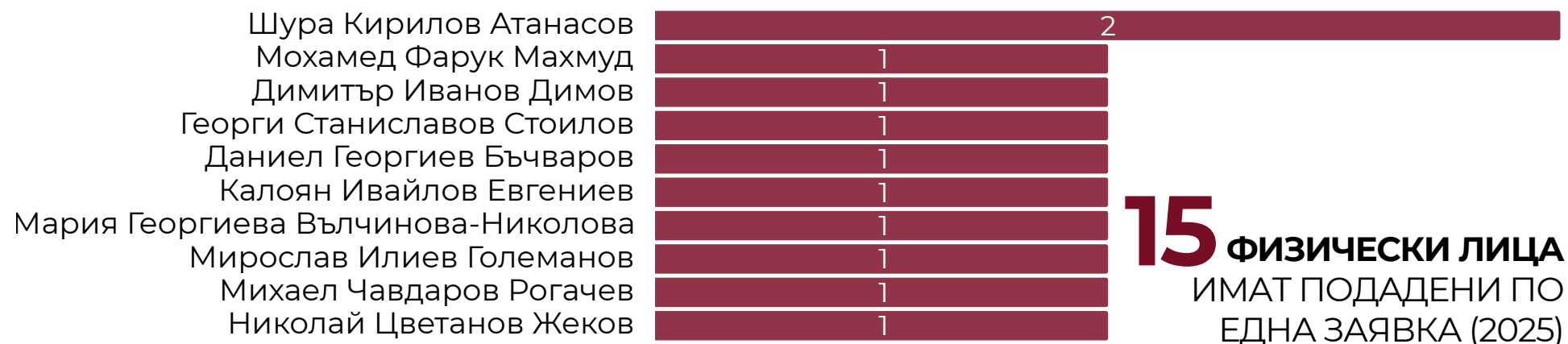
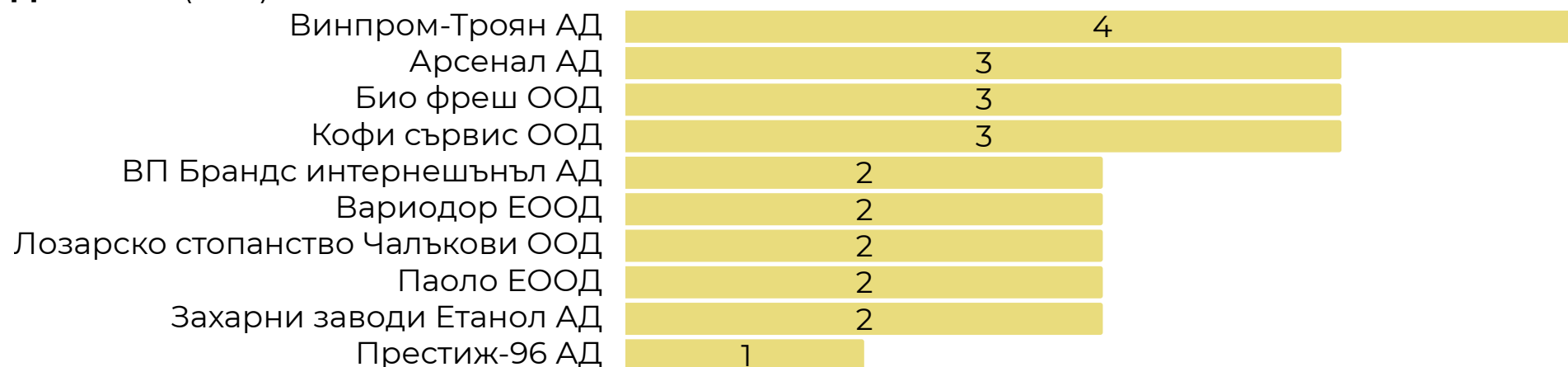
82 ПУБЛИКУВАНИ ЗАЯВКИ (2025)
ВКЛЮЧИТЕЛНО ОТ ЧУЖБИНА

65 ОТ ТЯХ НА ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА (2025)
РАЗПОЛОЖЕНИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

17 ОТ ТЯХ НА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА (2025)
РАЗПОЛОЖЕНИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

БРОЙ ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ ОТ ФИЗИЧЕСКИ И ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ



ТОП 10 ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА ПРОМИШЛЕНИ ДИЗАЙНИ (2025)**ТОП 10 ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА ПРОМИШЛЕНИ ДИЗАЙНИ (2025)**

ТОП 10 ОБЛАСТИ С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА ЗАЯВКИ ЗА ПРОМИШЛЕНИ ДИЗАЙНИ (2025)



ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА ЗАЯВКИ ЗА ПРОМИШЛЕНИ ДИЗАЙНИ (2025)

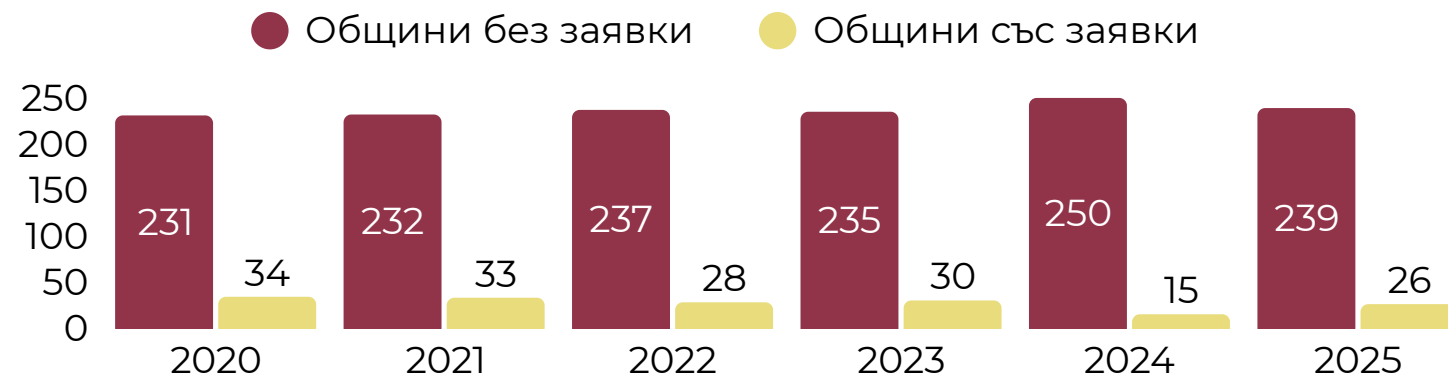


7 ОБЩИНИ
ИМАТ ПО ЕДНА
ЗАЯВКА (2025)

16 ОБЛАСТИ
ИМАТ ПОДАДЕНИ
ЗАЯВКИ ЗА
ПРОМИШЛЕНИ
ДИЗАЙНИ (2025)

26 ОБЩИНИ
ИМАТ ПОДАДЕНИ
ЗАЯВКИ ЗА
ПРОМИШЛЕНИ
ДИЗАЙНИ (2025)

БРОЙ ОБЩИНИ С И БЕЗ ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ ЗА ПРОМИШЛЕНИ ДИЗАЙНИ



УНИВЕРСИТЕТИ С И БЕЗ ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ ЗА ПРОМИШЛЕНИ ДИЗАЙНИ (2025)

● Без заявки ● Със заявки



ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА ЗАЯВКИ ЗА ПРОМИШЛЕНИ ДИЗАЙНИ (2025)

Университет за национално и световно стопанство

1

Технически университет - София

1

МАРКИ

Знак, който е способен да отлижава стоките или услугите на едно лице от тези на други лица.

Резюме на данните

Традиционно заявките за регистрация на търговски марки са с най-голям обем сред показателите за индустриална собственост - 3755 подадени заявления от територията на България за 2025 г., от които 3 069 от юридически лица и 686 от физически лица, разположени в България.

Спрямо 2024 г.: **юридическите лица се увеличават** (2931 на 3069), **физическите лица се увеличават** (612 на 686).

Марките са показателят от този раздел с **най-широко териториално покритие** - 145 общини със заявления, в сравнение със 125 за 2024 г. **От територията на всички 28 области има подадени заявки**, т.е. пълно национално покритие, което никой друг обект не постига.

Хазартният сектор запазва доминацията си: Euro Games Technology (171) и EGT Digital (57).

7 висши училища имат подадени заявки за регистрация на марка, като **водещо висше училище е УНСС със 6 заявки.**

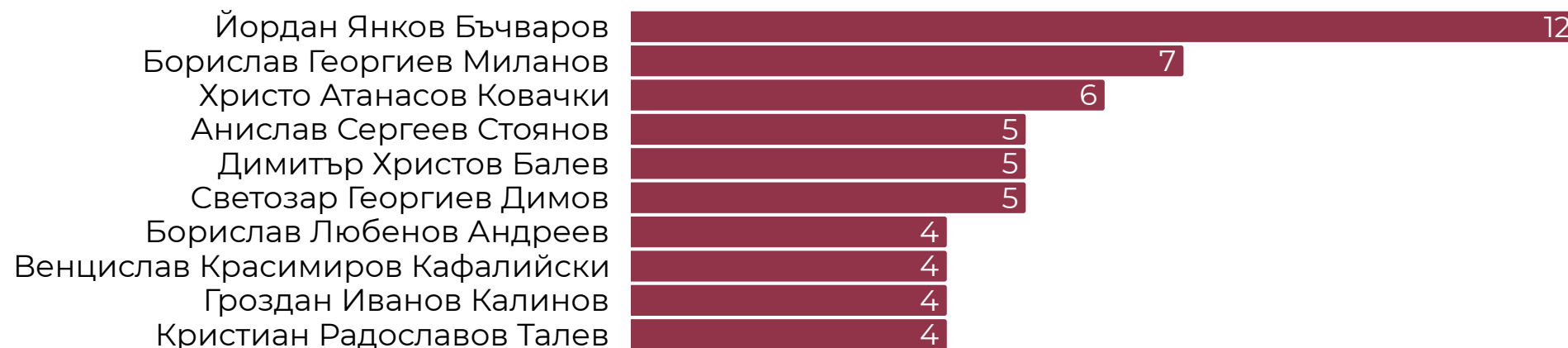
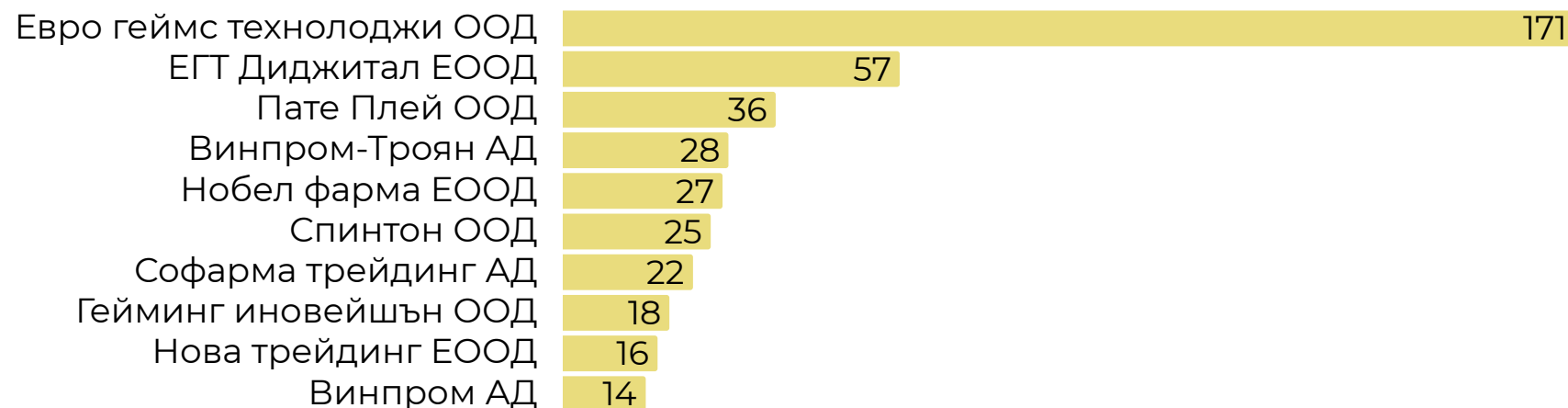
3 761 ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ (2025)
ВКЛЮЧИТЕЛНО ОТ ЧУЖБИНА

3 069 ОТ ТЯХ НА ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА (2025)
РАЗПОЛОЖЕНИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

686 ОТ ТЯХ НА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА (2025)
РАЗПОЛОЖЕНИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

БРОЙ ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ ОТ ФИЗИЧЕСКИ И ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ



ТОП 10 ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА МАРКИ (2025)**ТОП 10 ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА МАРКИ (2025)**

ТОП 10 ОБЛАСТИ С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА ЗАЯВКИ ЗА МАРКИ (2025)



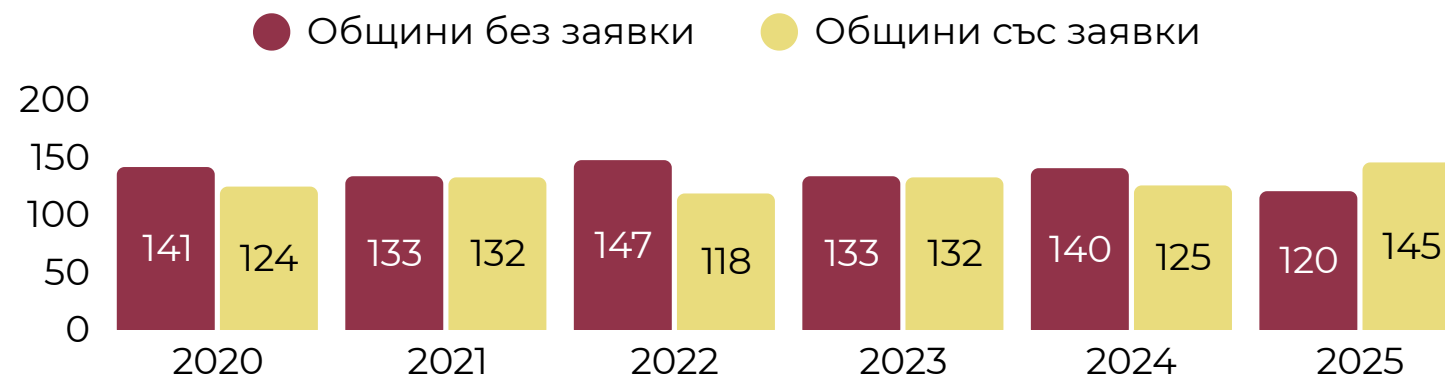
ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-ВИСОКА ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА ЗАЯВКИ ЗА МАРКИ (2025)



28 ОБЛАСТИ
ИМАТ ЗАЯВКИ ЗА
МАРКИ (2025)

145 ОБЩИНИ
ИМАТ ЗАЯВКИ ЗА
МАРКИ (2025)

БРОЙ ОБЩИНИ С И БЕЗ ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ ЗА МАРКИ



УНИВЕРСИТЕТИ СЪС ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ ЗА МАРКИ (2025)



УНИВЕРСИТЕТИ С И БЕЗ ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ ЗА МАРКИ (2025)

● Без заявки ● Със заявки



ЗАЯВИТЕЛСКА АКТИВНОСТ НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2020-2025 Г. (БР. ЗАЯВКИ ЗА ПАТЕНТИ ЗА ИЗОБРЕТЕНИЯ, ПОЛЕЗНИ МОДЕЛИ, МАРКИ И ПРОМИШЛЕН ДИЗАЙН)



ЛИТЕРАТУРНА И ХУДОЖЕСТВЕНА СОБСТВЕНОСТ

КИНА И ПРОИЗВЕЖДАНИ ФИЛМИ

Резюме на данните

През 2025 г. в страната има 85 кина, което е **ръст от 15 кина в сравнение с 2020 г.**

Запазва се броят на общините с кино в сравнение с 2024 г. - 53 общини, като 43 от тях имат само едно кино.

Филмовото производство достига рекорд за периода 2020 - 2024 г.: 44 пълнометражни филма и 146 късометражни и среднометражни филма през 2024 г. **Производството на пълнометражни филми нараства за четвърта поредна година:** 20, 24, 37, 44.

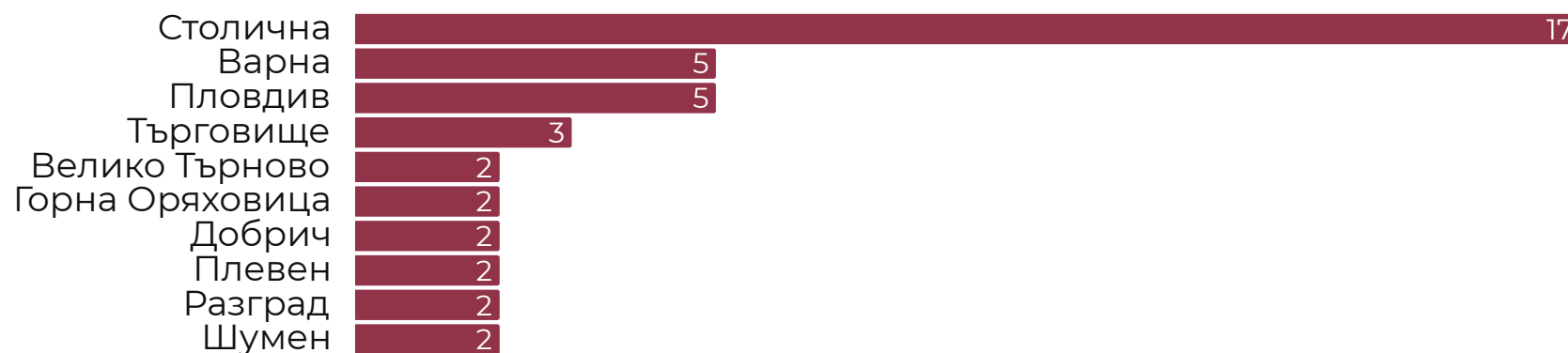
Наблюдава се **абсолютна териториална концентрация при производството на филми** - 1 от 265 общини има продуциран филм през целия период: Столична община.

Последните предоставени данни за филми за целите на изследването са за 2024 г.

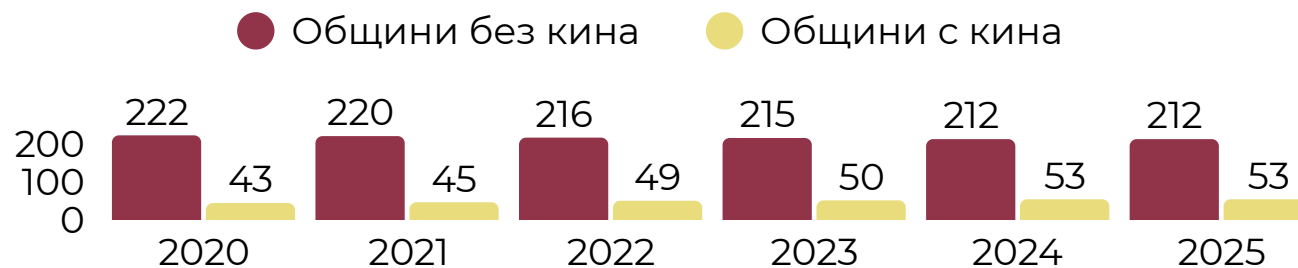
БРОЙ КИНА



ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-МНОГО КИНА (2025)

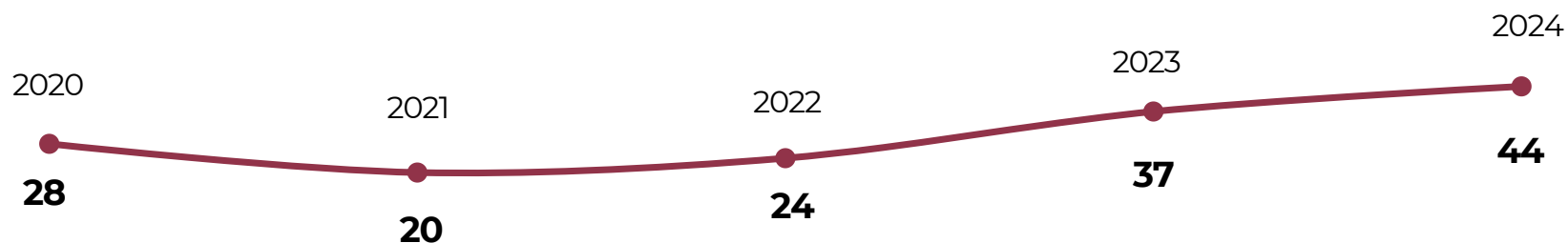


БРОЙ ОБЩИНИ В БЪЛГАРИЯ С И БЕЗ КИНО (2025)

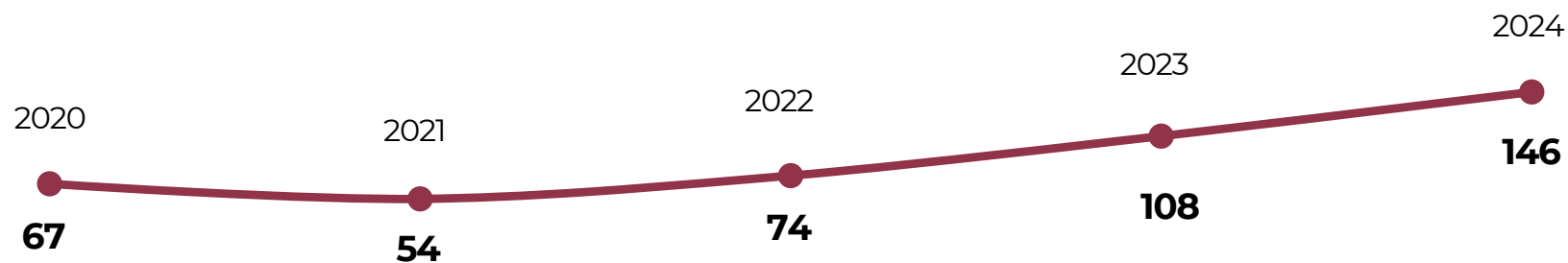


43 от **53** ОБЩИНИ
С КИНО, ИМАТ САМО
ЕДНО КИНО (2025)

БРОЙ ПРОИЗВЕДЕНИ ПЪЛНОМЕТРАЖНИ ФИЛМИ (2024)



БРОЙ ПРОИЗВЕДЕНИ КЪСОМЕТРАЖНИ И СРЕДНОМЕТРАЖНИ ФИЛМИ (2024)



1 от 265 ОБЩИНИ
ИМАТ ПРОИЗВЕДЕН ФИЛМ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2019 - 2025
СТОЛИЧНА ОБЩИНА

ИЗДАДЕНИ КНИГИ И БРОШУРИ

Резюме на данните

Общият тираж на издадените книги и брошури е 5 312 526 за 2025 г., в сравнение с 6 306 386 за 2024 г. - **наблюдава се значителен спад в тиража.**

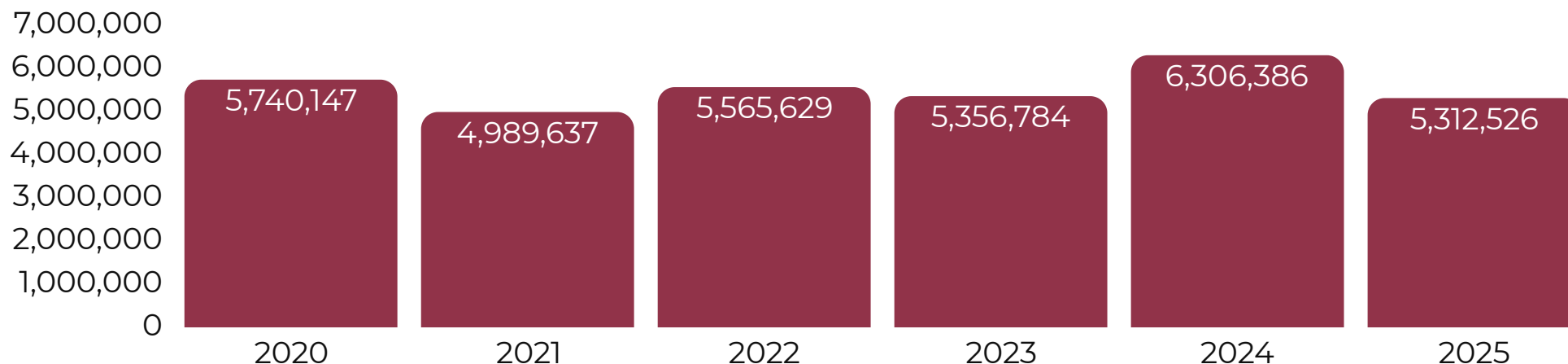
При броя на издаваните заглавия има увеличение спрямо 2024 г. - 10 267 заглавия за 2025 г., но под пика от 11 828 през 2022 г.

Средният тираж на заглавие продължава да намалява, което означава, че **издателската дейност е фрагментирана.**

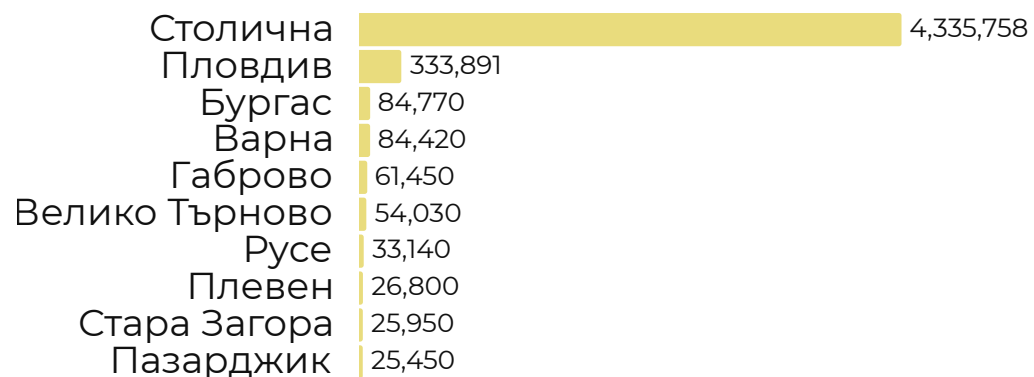
За периода 2020-2025 г. през 2025 г. се наблюдава най-широкото териториално покритие: 93 общини с публикувани заглавия, в сравнение с 54 през 2020 г. От всички 93 общини с активност, 24 имат само по едно публикувано заглавие.

Столична община е отговорна за 64% от заглавията и 82% от тиража.

ОБЩ ТИРАЖ ПО ГОДИНИ, БР.



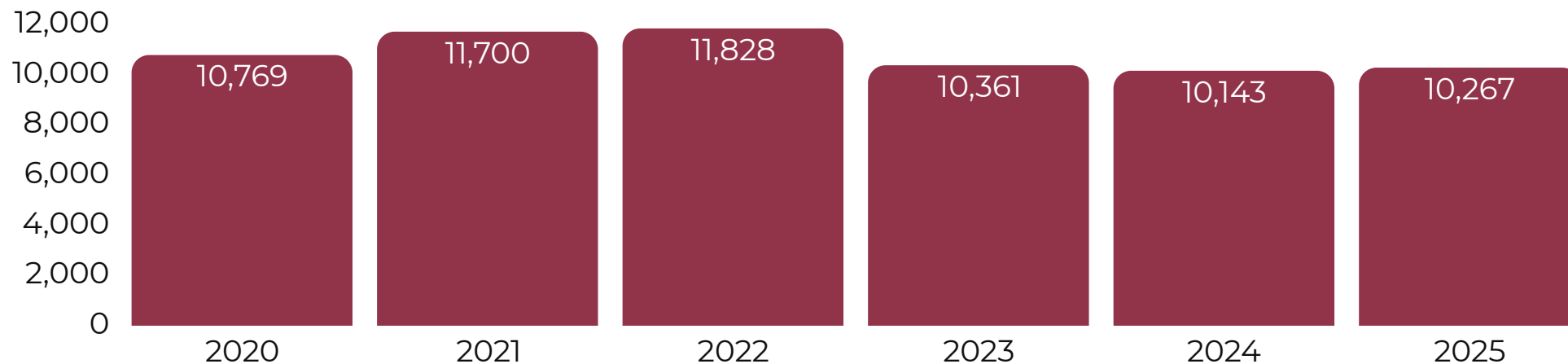
ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-ГОЛЯМ ТИРАЖ ИЗДАДЕНИ КНИГИ И БРОШУРИ, БР. (2025)



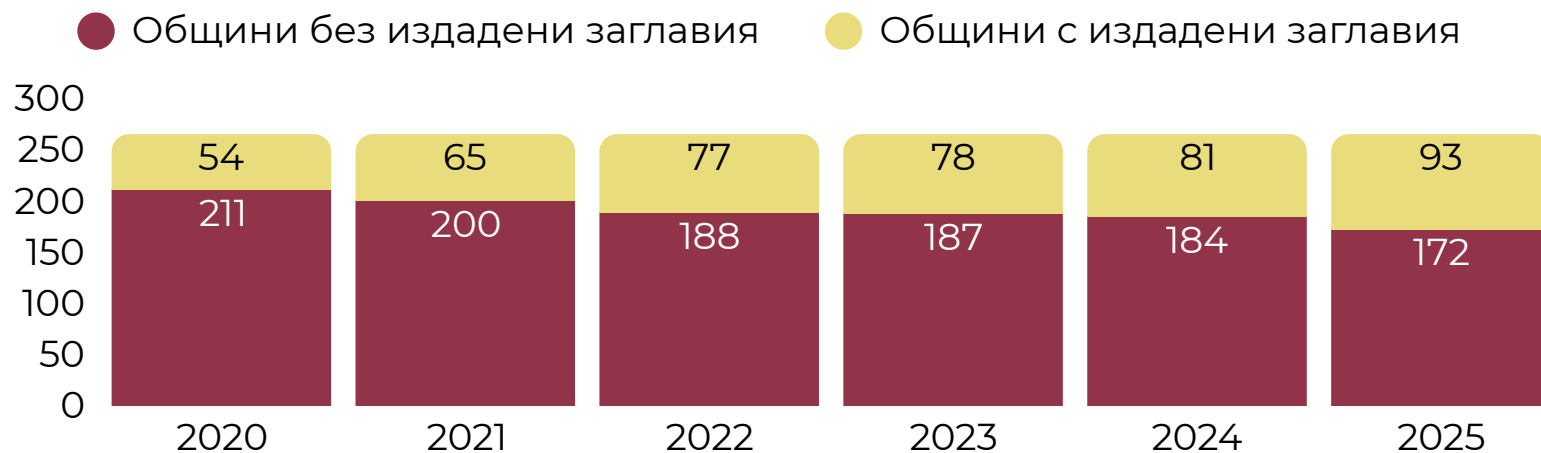
ОБЩИНИ С НАЙ-МАЛЪК ТИРАЖ ИЗДАДЕНИ КНИГИ И БРОШУРИ, БР. (2025)



БРОЙ ИЗДАДЕНИ ЗАГЛАВИЯ



БРОЙ ОБЩИНИ В БЪЛГАРИЯ С И БЕЗ ИЗДАДЕНИ КНИГИ И БРОШУРИ



24 от 93
ОБЩИНИ ИМАТ
 ИЗДАДЕНО САМО
 ПО ЕДНО ЗАГЛАВИЕ
 (2025)

ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-МНОГО ИЗДАДЕНИ ЗАГЛАВИЯ, БР. (2025)



24 от 93 ОБЩИНИ
ИМАТ ИЗДАДЕНО САМО ПО ЕДНО
ЗАГЛАВИЕ (2025)

ИЗДАДЕНИ СПИСАНИЯ И БЮЛЕТИНИ

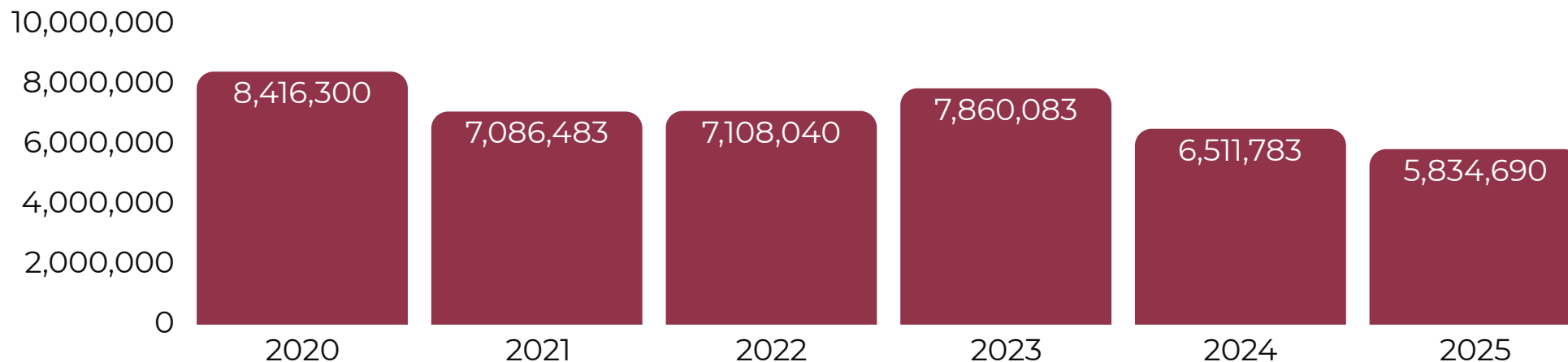
Резюме на данните

Общият тираж на издадените списания и бюлетини за 2025 г. е 5 834 690, което е **значителен спад в тиража** от 8 416 300 през 2020 г., т.е. около 31% за периода 2020-2025 г.

Общият брой на заглавията на издаваните списания и бюлетини се увеличава от 481 бр. през 2024 г. на 525 през 2025 г. **Фрагментацията** се вижда в съотношението между двата показателя: броят заглавия се увеличава (+9,1%), докато тиражът се свива за последната година (-10,4%).

Може да отчетем **застой в териториалното покритие** при издателството на списания и бюлетини - 24 общини за 2025 г. и в диапазона между 18 и 27 през целия период. **Исключителна концентрация в издателството:** Столична община е отговорна за 82% от заглавията и 99% от тиража.

ОБЩ ТИРАЖ НА ИЗДАВАНИТЕ СПИСАНИЯ И БЮЛЕТЕНИ, БР.



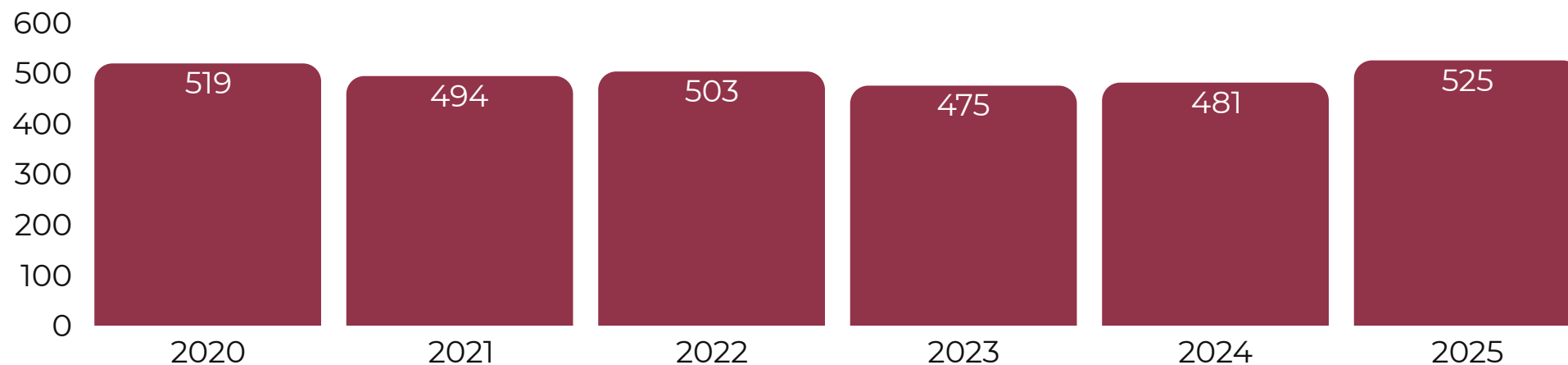
ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-ГОЛЯМ ТИРАЖ ИЗДАДЕНИ СПИСАНИЯ И БЮЛЕТЕНИ, БР. (2025)

Столична	5,758,386
Пловдив	22,095
Русе	17,110
Каварна	12,500
Мадан	7,700
Козлодуй	3,000
Перник	2,400
Варна	1,621
Стара Загора	1,484
Благоевград	1,303

ОБЩИНИ С НАЙ-МАЛЪК ТИРАЖ, БР. (2025)

Велико Търново	671
Хасково	661
Симеоновград	432
Смолян	230
Свищов	220
Ямбол	190
Ловеч	100
Правец	100
Долна Митрополия	1
Монтана	1

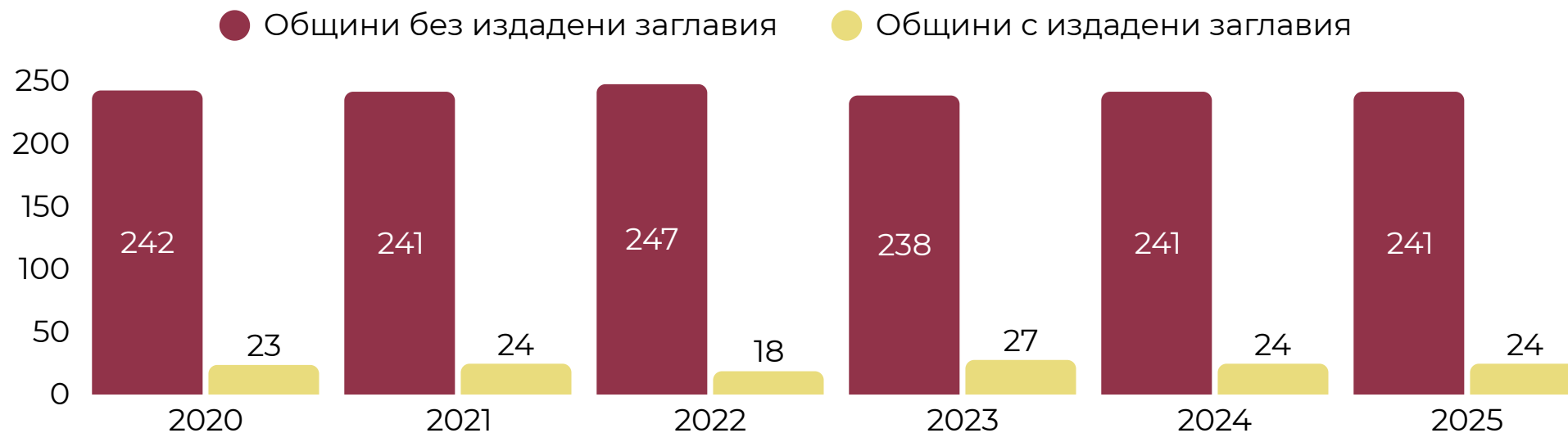
ОБЩ БРОЙ ЗАГЛАВИЯ НА ИЗДАВАНИТЕ СПИСАНИЯ И БЮЛЕТЕНИ



ТОП 10 ОБЩНИНИ С НАЙ-МНОГО ИЗДАВАНИ ЗАГЛАВИЯ НА СПИСАНИЯ И БЮЛЕТЕНИ, БР. (2025)



ОБЩИНИ, В КОИТО ИМА ИЗДАДЕНИ ЗАГЛАВИЯ НА СПИСАНИЯ И БЮЛЕТЕНИ



ИЗДАДЕНИ ВЕСТНИЦИ

Резюме на данните

През 2025 г. общият тираж на издадените вестници е 88 500 917, което е намаление спрямо 2024 г., когато е бил 95 622 768 и **намаление с около 28% спрямо 2020 г.**

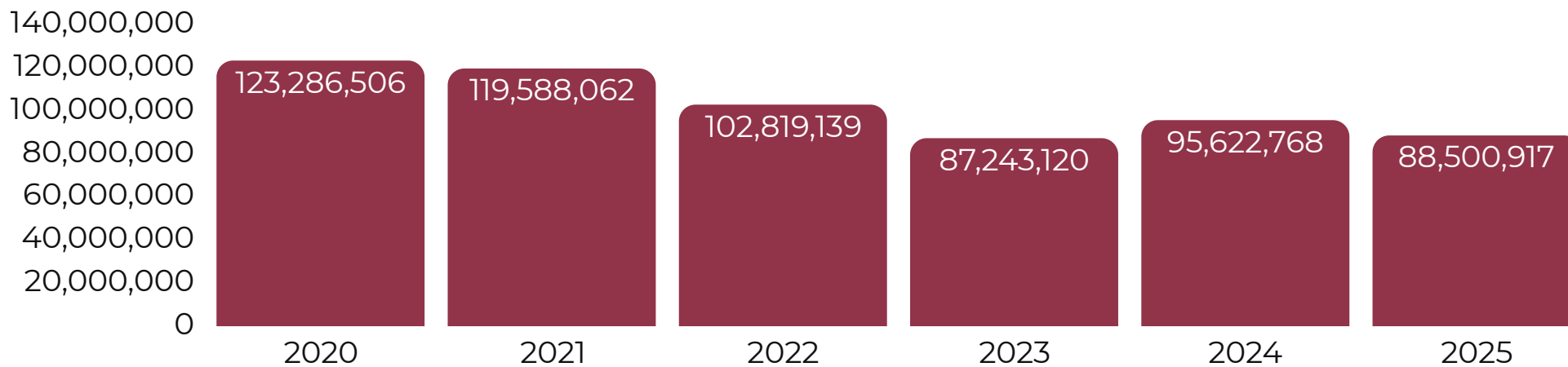
Броят публикувани заглавия за 2025 г. е 167 - **най-ниският брой на заглавията за периода** (209 през 2020 г.).

Териториалният обхват също се свива: 57 общини за 2025 г. спрямо 63 за 2024 г. Същевременно 37 от 57 общини публикуват само по едно заглавие.

Показателят “издадени вестници” е единственият показател в раздела с влошаване едновременно в тиража, заглавията и териториалния обхват.

И при този показател столицата е с водещ показател - **Столична община формира 92% от общия тираж.**

ТИРАЖ НА ИЗДАВАНИТЕ ВЕСТНИЦИ, БР.



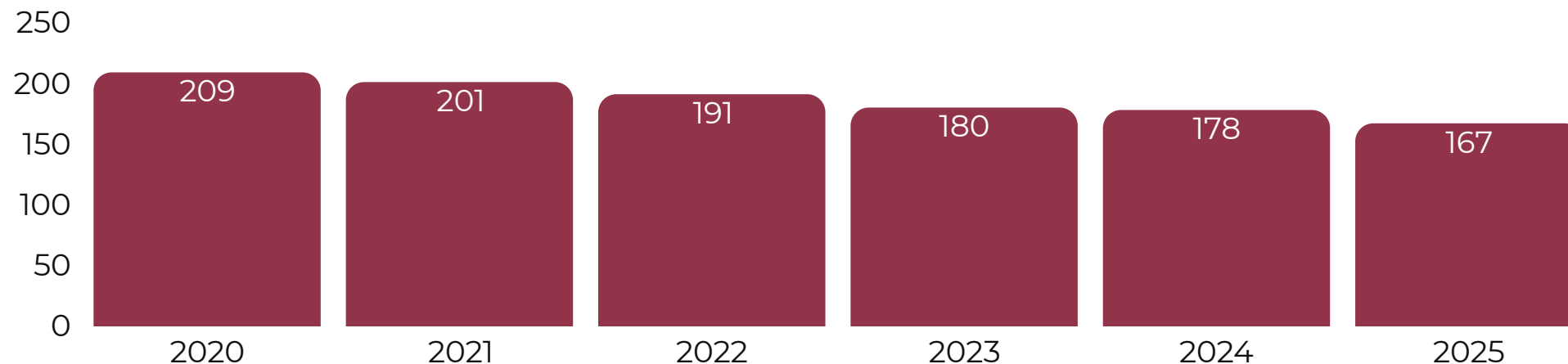
ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-ГОЛЯМ ТИРАЖ, БР.
(2025)



ОБЩИНИ С НАЙ-МАЛЪК ТИРАЖ, БР.
(2025)



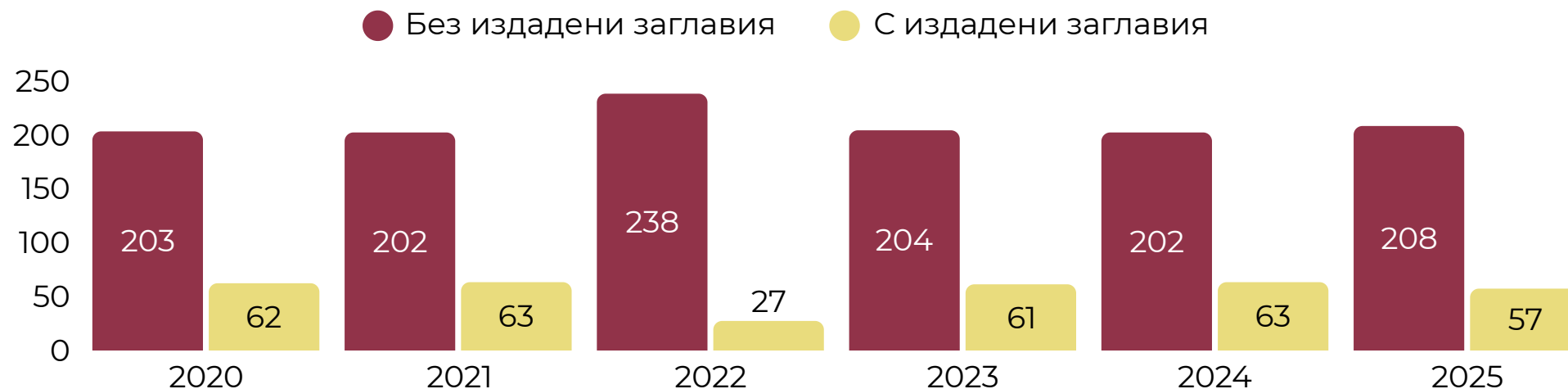
БРОЙ ЗАГЛАВИЯ НА ИЗДАВАНИТЕ ВЕСТНИЦИ



ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-МНОГО ИЗДАВАНИ ЗАГЛАВИЯ, БР. (2025)



ОБЩИНИ, В КОИТО СЕ ИЗДАВАТ ВЕСТНИЦИ



37 от 57 ОБЩИНИ
ИЗДАВАТ САМО ПО ЕДНО ЗАГЛАВИЕ (2025)

ЧИТАЛИЩА

Резюме на данните

Важно е да се отбележи, че нови **данни за българските читалища се събират от НСИ на всеки пет години**, като последното събиране е било през 2022 г., като следващото проучване ще бъде през 2027 г.

Общият брой на читалищата е 3319 през 2022 г., практически непроменени стойности спрямо преброяването им през 2017 г. - 3321.

Това е **единственият индикатор в доклада със 100% общинско покритие.**

Водещите области са Пловдив (207), Стара Загора (183), Бургас (168).

Столична община има 142 читалища, което е около 4% от общия брой, най-ниската концентрация в метрополията в целия доклад. **Само 12 общини имат по едно читалище.**

ОБЩ БРОЙ ЧИТАЛИЩА В БЪЛГАРИЯ (2017; 2022)



ТОП 10 ОБЛАСТИ С НАЙ-МНОГО ЧИТАЛИЩА (2022)



ОБЛАСТИ С НАЙ-МАЛКО ЧИТАЛИЩА (2022)



ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-МНОГО ЧИТАЛИЩА (2022)

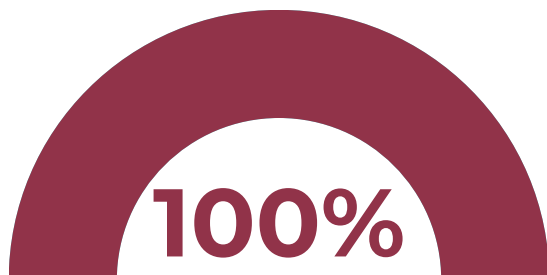


ОБЩИНИ С НАЙ-МАЛКО ЧИТАЛИЩА (2022)



12 ОБЩИНИ
ИМАТ ПО ЕДНО
ЧИТАЛИЩЕ (2022)

ОБЩИНИ В БЪЛГАРИЯ С ЧИТАЛИЩА (2022)



Националната статистика проследява развитието на читалищата в Република България на всеки 5 години. Следващото изследване ще бъде реализирано през 2027 г.

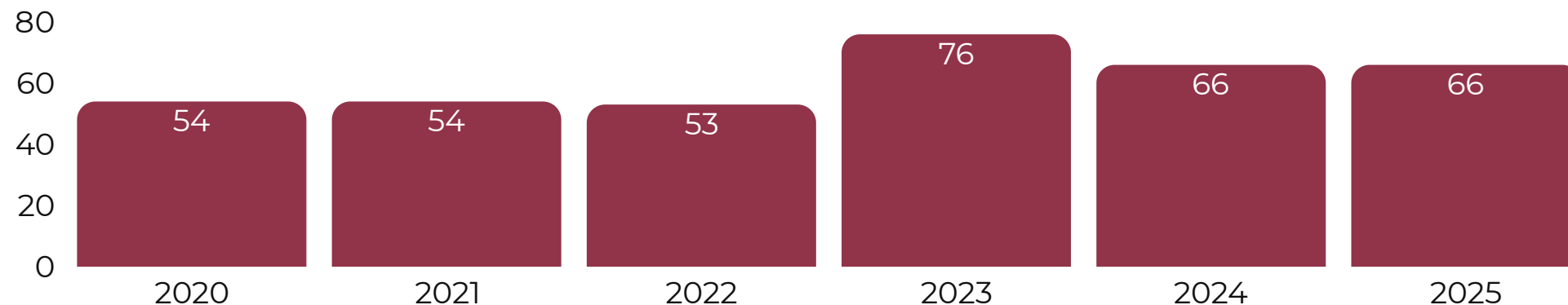
МУЗИКАЛНИ КОЛЕКТИВИ

Резюме на данните

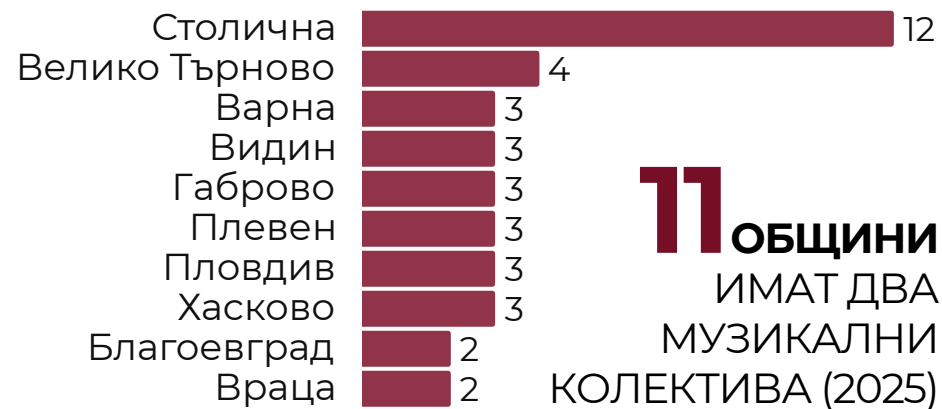
През 2025 г. има 66 групи, като **данните са непроменени спрямо 2024 г.** За периода 2020-2025 г. пикът е 76 музикални колективи (2023 г.).

На територията на 29 общини има регистрирани музикални групи, като за периода 2020-2025 г. броят общини е в диапазона 27-31. **Столична община има 12 групи, т.е. 18% от общия брой.** Същевременно 11 общини имат две групи, а по-голямата част от останалите само една.

ОБЩ БРОЙ МУЗИКАЛНИ КОЛЕКТИВИ



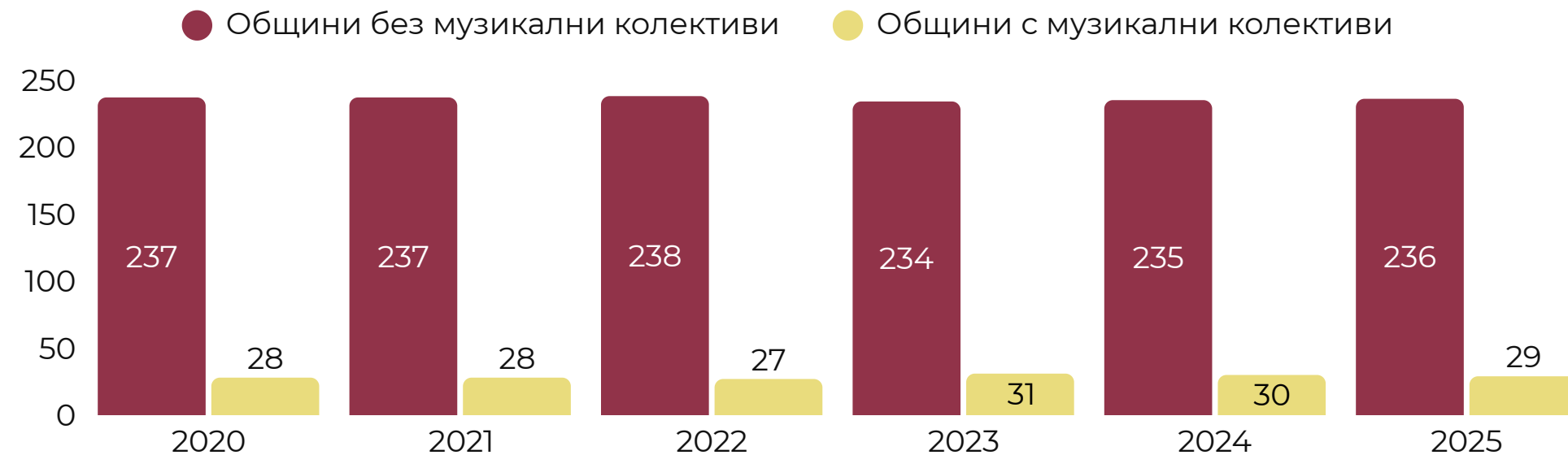
ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-МНОГО МУЗИКАЛНИ КОЛЕКТИВИ (2025)



ОБЩИНИ С НАЙ-МАЛКО МУЗИКАЛНИ КОЛЕКТИВИ (2025)



ОБЩИНИ, В КОИТО ИМА МУЗИКАЛНИ КОЛЕКТИВИ



ПРЕДСТАВЛЕНИЯ

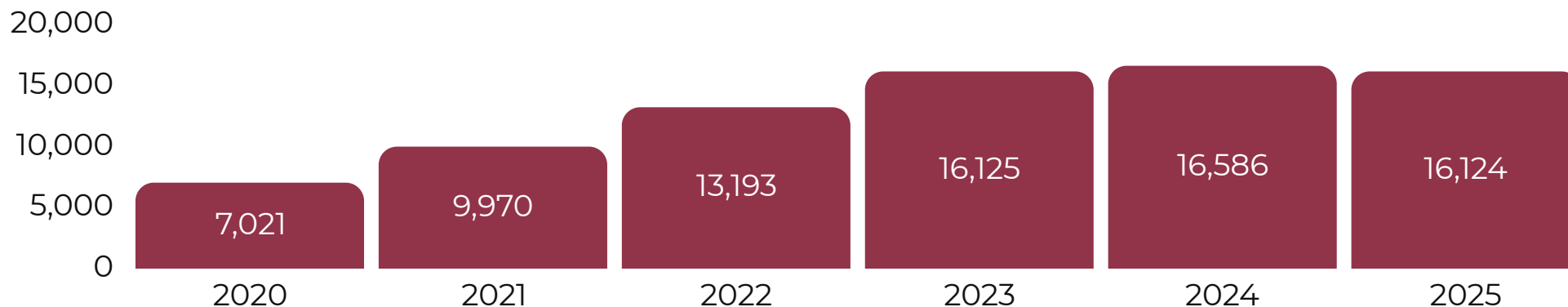
Резюме на данните

През 2025 г. са реализирани 16 124 изпълнения. За трета поредна година този показател варира около 16 000. **Стабилизиране на показателите и напълно преодоляване на спада от 2020 г.** - 7 021.

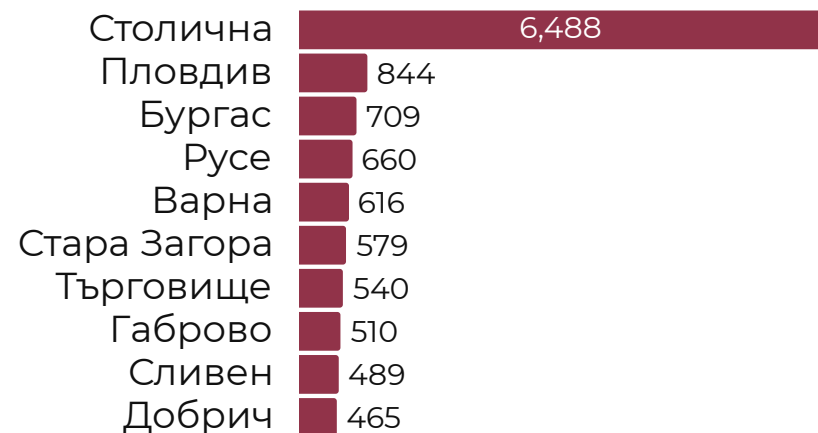
Не се наблюдава съществена промяна в териториално разпределение на представленията - 32 общини.

Столична община има 6 488 изпълнения, т.е. 40% от общия брой. Съществена е разликата в топ 10 общините по брой представления - от 6 488 за София до 465 за Добрич.

ОБЩ БРОЙ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ



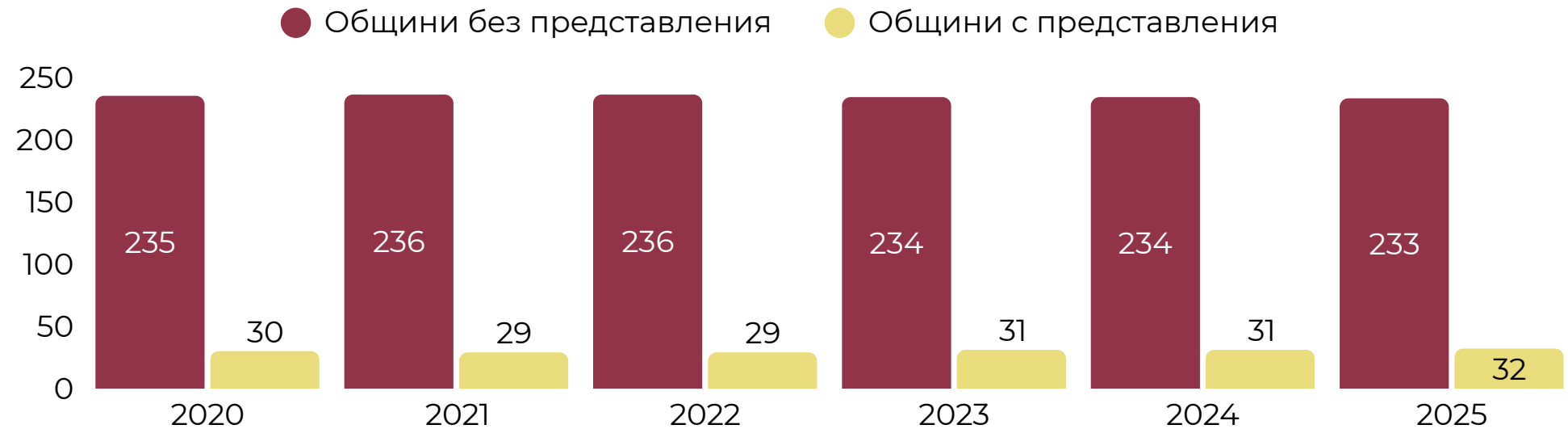
ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-МНОГО ПРЕДСТАВЛЕНИЯ (2025)



ОБЩИНИ С НАЙ-МАЛКО ПРЕДСТАВЛЕНИЯ (2025)



ОБЩИНИ, В КОИТО ИМА ПРЕДСТАВЛЕНИЯ



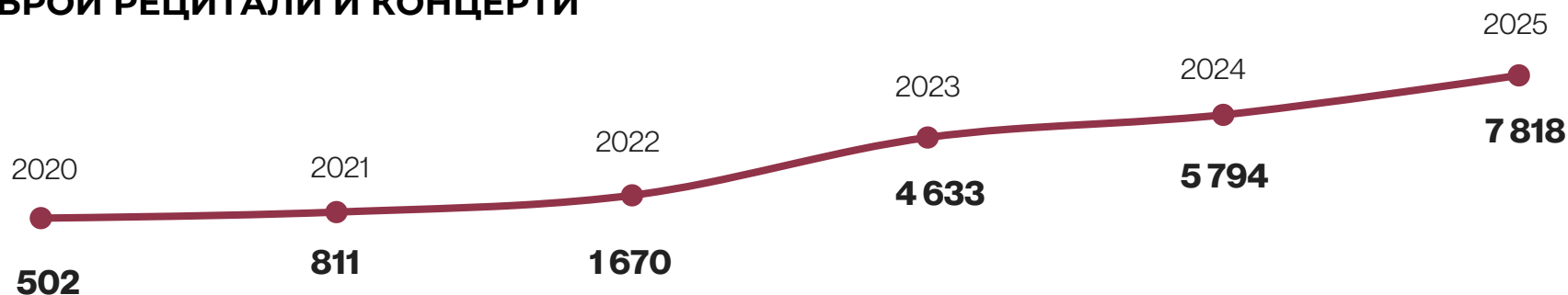
РЕЦИТАЛИ И КОНЦЕРТИ

Резюме на данните

Рециталите и концертите са най-динамично нарастващият показател в доклада - 7 818 през 2025 г. в сравнение с 502 през 2020 г. **Наблюдава се непрекъснат растеж всяка година от периода** - 502, 811, 1 670, 4 633, 5 794, 7 818.

Съществено е и териториалното разширяване на обхвата: от 21 общини през 2020 г. до 186 през 2025 г. Столична община няма изразена доминация при този показател, като формира 16% от общия брой. Само 13 общини имат по един рецитал или концерт за годината.

ОБЩ БРОЙ РЕЦИТАЛИ И КОНЦЕРТИ



ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-МНОГО РЕЦИТАЛИ И КОНЦЕРТИ (2025)

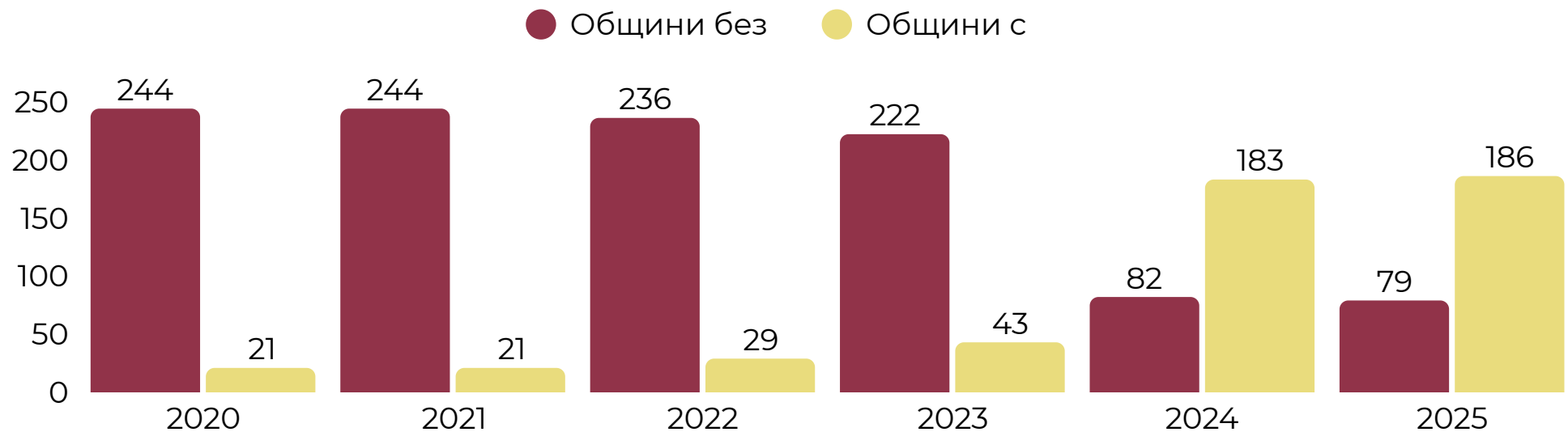
Столична	1,284
Благоевград	445
Плевен	314
Враца	280
Копривщица	252
Видин	238
Бяла	227
Стара Загора	204
Шумен	195
Разград	178

ОБЩИНИ С НАЙ-МАЛКО РЕЦИТАЛИ И КОНЦЕРТИ (2025)

Вълчедръм	1
Драгоман	1
Каспичан	1
Мирково	1
Опака	1
Роман	1
Самуил	1
Смядово	1
Стражица	1
Якимово	1

13 ОБЩИНИ
ИМАТ ПО ЕДИН
РЕЦИТАЛ/
КОНЦЕРТ (2025)

БРОЙ ОБЩИНИ В БЪЛГАРИЯ С И БЕЗ РЕЦИТАЛИ И КОНЦЕРТИ

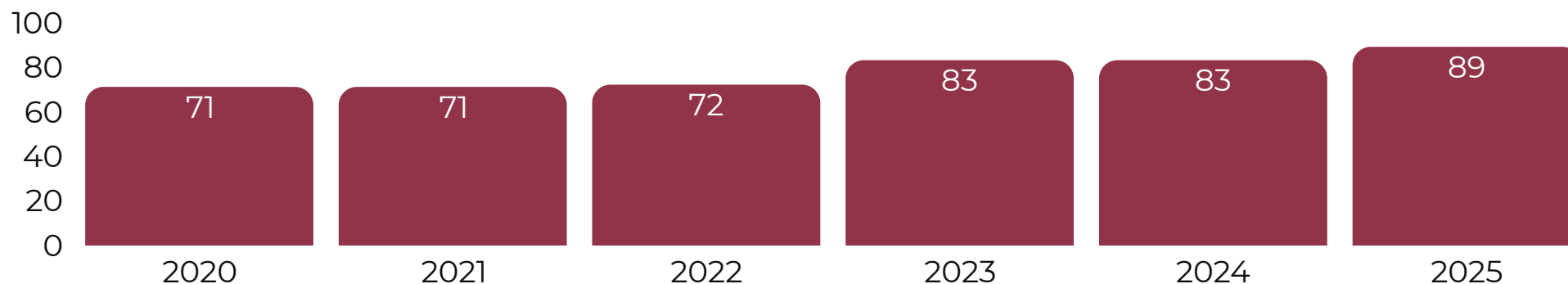


ТЕАТРИ

Резюме на данните

През 2025 г. броят на театрите е 89, **най-високата стойност за периода 2020-2025 г.** (71, 71, 72, 83, 83, 89). **Цялото увеличение е в столицата:** Столична община има 36 театри, т.е. 40% от общия брой. Ръстът на броя на театрите не се изразява в разширяване на достъпа извън столицата. Териториалният обхват остава непроменен от 2023 г. насам - **32 общини с театър**. 15 общини имат само един театър, а 11 общини имат два.

ОБЩ БРОЙ ТЕАТРИ



ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-МНОГО ТЕАТРИ (2025)



11 ОБЩИНИ
ИМАТ ПО ДВА
ТЕАТЪРА (2025)

ОБЩИНИ С НАЙ-МАЛКО ТЕАТРИ (2025)



15 ОБЩИНИ
ИМАТ ПО ЕДИН
ТЕАТЪР (2025)

ОБЩИНИ, В КОИТО ИМА ТЕАТРИ



ДЪРЖАВНИ КУЛТУРНИ ИНСТИТУТИ И УЧИЛИЩА В ОБЛАСТТА НА ИЗКУСТВОТО

Резюме на данните

През 2025 г. има 35 държавни културни института в областта на театралното изкуство, разположени в 21 общини.

В областта на музикалното и танцово изкуство институтите са 16, разположени в 13 общини, от които 4 в Столична община.

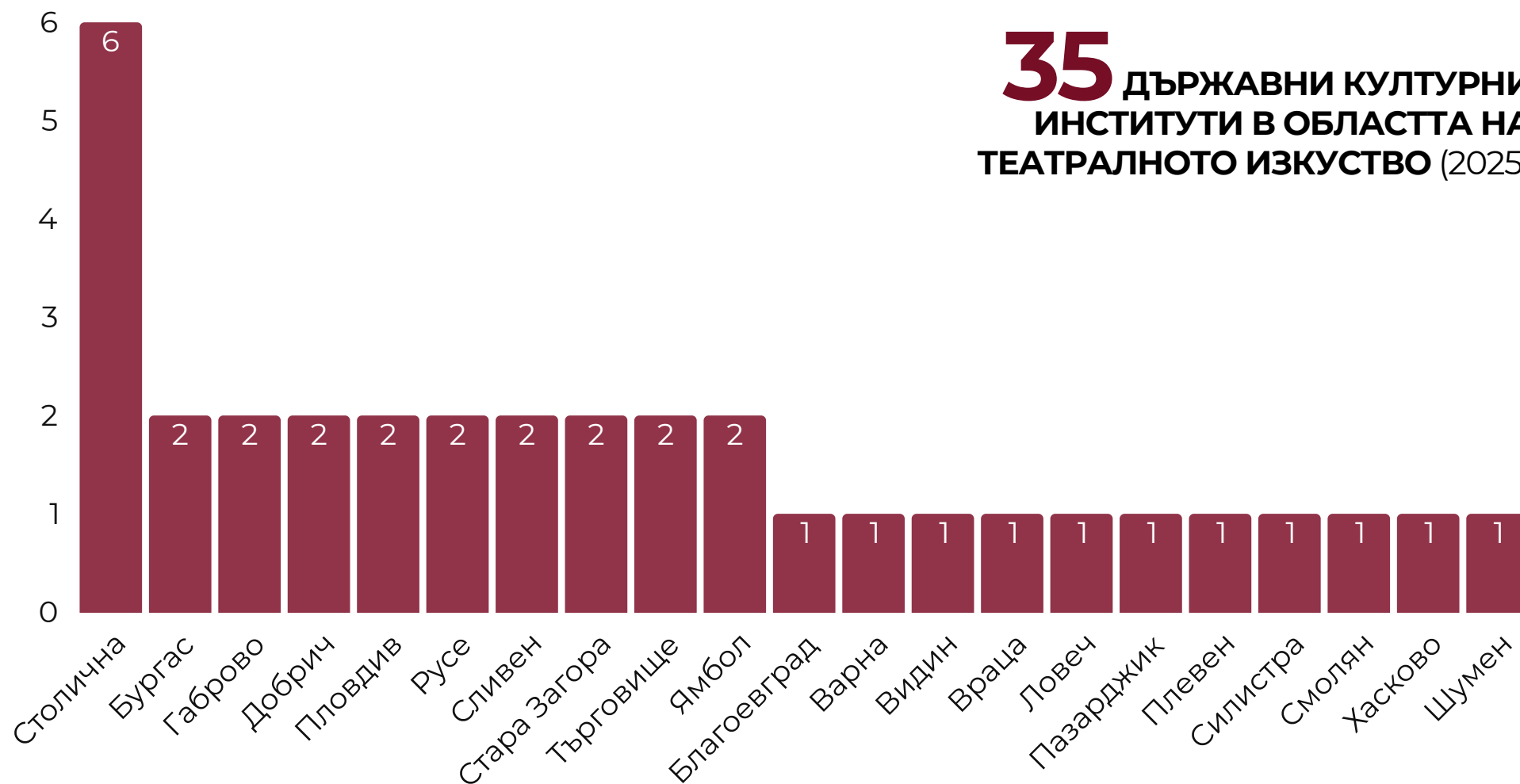
В страната има 5 държавни опери: София, Русе, Пловдив, Бургас и Стара Загора.

По отношение на образованието в областта на изкуството и културата, данните сочат действащи 23 училища в 14 общини, от които 7 в Столична община.

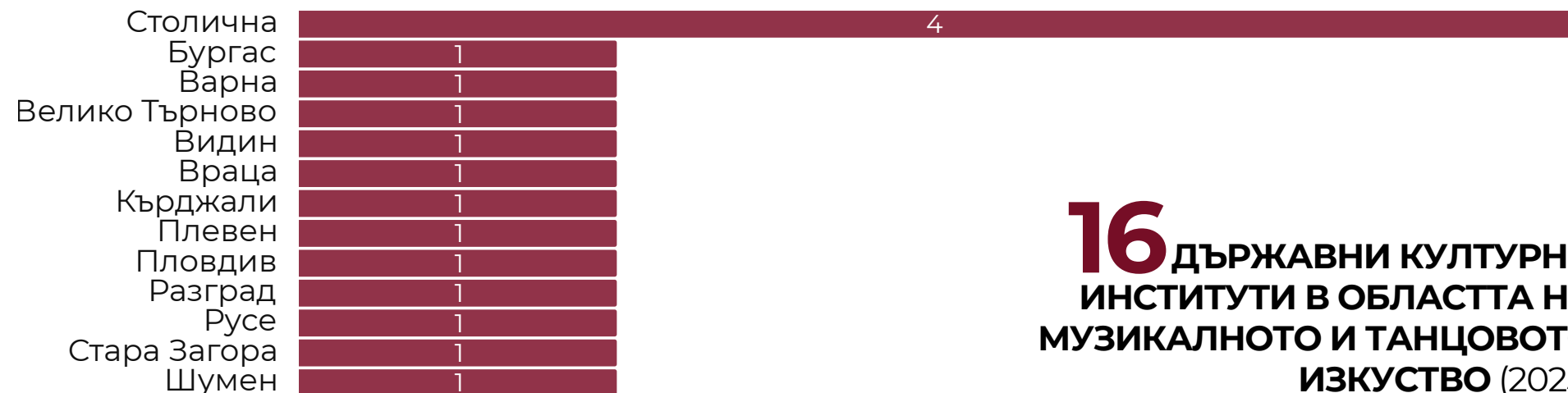
Държавната мрежа е по-равномерно разпределена от другите показатели: столицата формира 17% от театралните институти при 40% от всички театри. Концентрацията е най-висока в художествените училища: 30% от тях са в столицата.

ОБЩ БРОЙ ДЪРЖАВНИ КУЛТУРНИ ИНСТИТУТИ В ОБЛАСТТА НА ТЕАТРАЛНОТО ИЗКУСТВО ПО ОБЩИНИ (2025)

35 ДЪРЖАВНИ КУЛТУРНИ
ИНСТИТУТИ В ОБЛАСТТА НА
ТЕАТРАЛНОТО ИЗКУСТВО (2025)



ОБЩ БРОЙ ДЪРЖАВНИ КУЛТУРНИ ИНСТИТУТИ В ОБЛАСТТА НА МУЗИКАЛНОТО И ТАНЦОВОТО ИЗКУСТВО ПО ОБЩИНИ (2025)

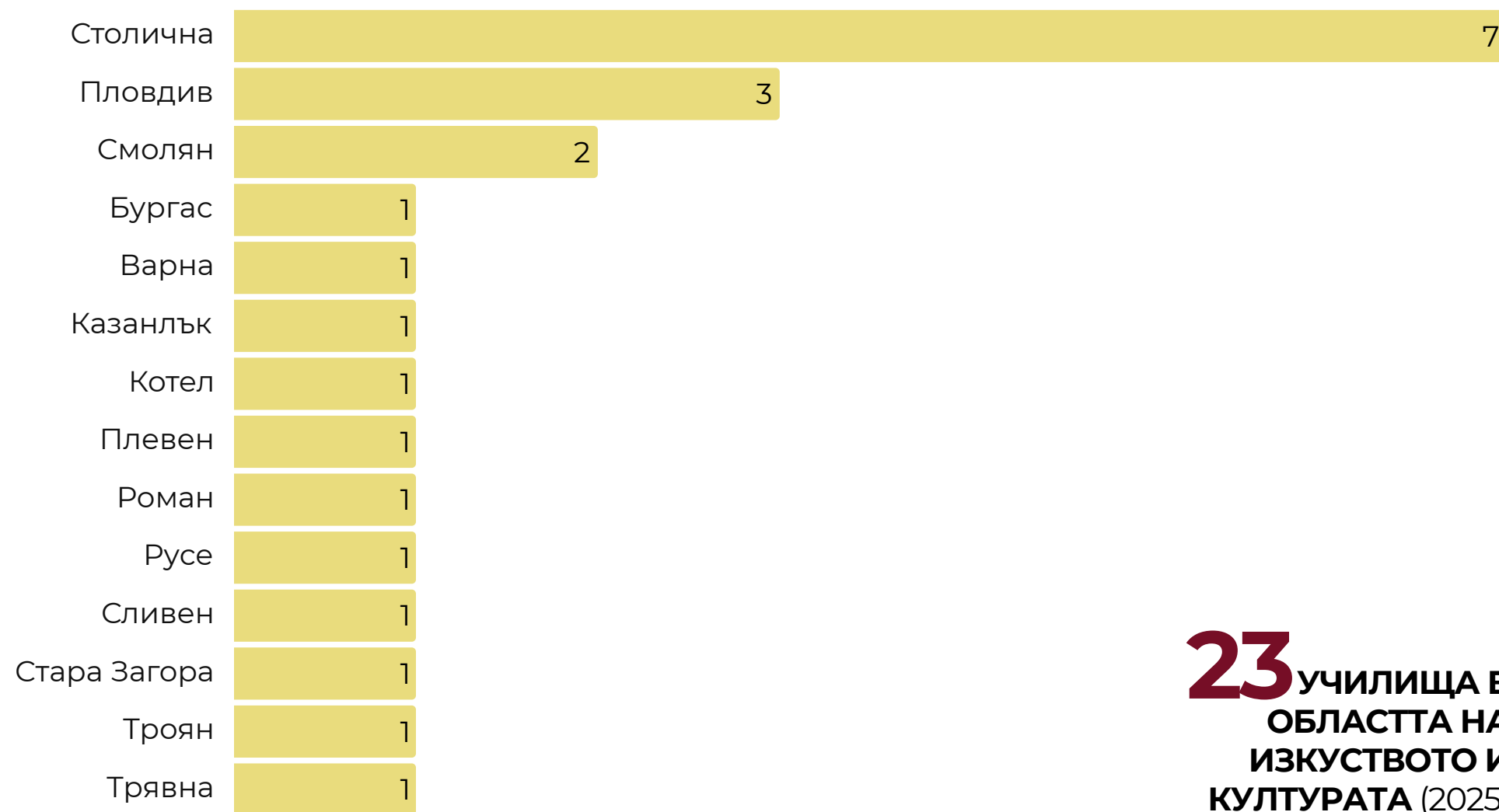


16 държавни културни институти в областта на музикалното и танцовото изкуство (2025)

ОБЩ БРОЙ ДЪРЖАВНИ ОПЕРИ ПО ОБЩИНИ (2025)



ОБЩ БРОЙ УЧИЛИЩА В ОБЛАСТТА НА ИЗКУСТВОТО И КУЛТУРАТА ПО ОБЩИНИ (2025)



23 училища в
ОБЛАСТТА НА
ИЗКУСТВОТО И
КУЛТУРАТА (2025)

МУЗЕИ

Резюме на данните

През 2025 г. има 479 музея, което е **увеличение в броя на музеите** спрямо 2024 г. - 471.

Наблюдава се и **увеличение в териториалното разпределение** - 154 общини разполагат с музеи спрямо 144 общини през 2024 г. 34 общини имат само по един музей.

Всичките 28 области имат музеи. Столична община има под 10% от общия брой - 45 музея, което е най-ниската концентрация в метрополията сред институционалните показатели в раздела. Водещи области извън столицата са Пловдив(39), Велико Търново (35), Бургас (33).

479 ОБЩ БРОЙ МУЗЕИ (2025)

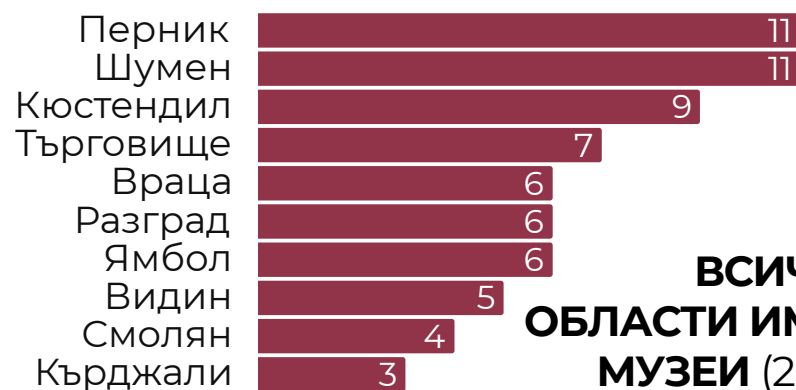
ТОП 10 ОБЛАСТИ С НАЙ-МНОГО МУЗЕИ (2025)



ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-МНОГО МУЗЕИ (2025)



ОБЛАСТИ С НАЙ-МАЛКО МУЗЕИ (2025)



**ВСИЧКИ
ОБЛАСТИ ИМАТ
МУЗЕИ (2025)**

ОБЩИНИ С НАЙ-МАЛКО МУЗЕИ (2025)



**34 ОБЩИНИ
ИМАТ ПО ЕДИН
МУЗЕЙ (2025)**

ОБЩИНИ, В КОИТО ИМА МУЗЕИ (2025)



БИБЛИОТЕКИ

Резюме на данните

През 2025 г. в страната има 2575 обществени библиотеки, което е **леко увеличение** в сравнение с 2571 през 2024 г.

По отношение на териториалното разпределение, **264 от 265 общини имат обществена библиотека**. Единственото изключение и тази година остава община Сухиндол.

Библиотеката е най-разпространеният културен институт в страната след читалищата, които покриват всички 265 общини.

Водещите области са Пловдив - 186, Стара Загора - 150, Бургас - 133.

В страната има 49 библиотеки с колекция от над 200 000 единици - без промяна за трета поредна година. Тези библиотеки са в 30 общини, в сравнение с 29 през целия предходен период, като 20 от тях имат само по една. **Масовата мрежа от библиотеки обхваща цялата страна, а големите колекции са само в 30 общини.**

2 575 БРОЯ ОБЩЕСТВЕНИ
БИБЛИОТЕКИ (2025)

28 ОБЛАСТИ ИМАТ ОБЩЕСТВЕНИ
БИБЛИОТЕКИ (2025)

264 ОБЩИНИ ИМАТ ОБЩЕСТВЕНИ
БИБЛИОТЕКИ (2025) НЯМА БИБЛИОТЕКА
В ОБЩИНА СУХИНДОЛ

**ТОП 10 ОБЛАСТИ С НАЙ-МНОГО
БИБЛИОТЕКИ (2025)**



**ОБЛАСТИ С НАЙ-МАЛКО БИБЛИОТЕКИ
(2025)**



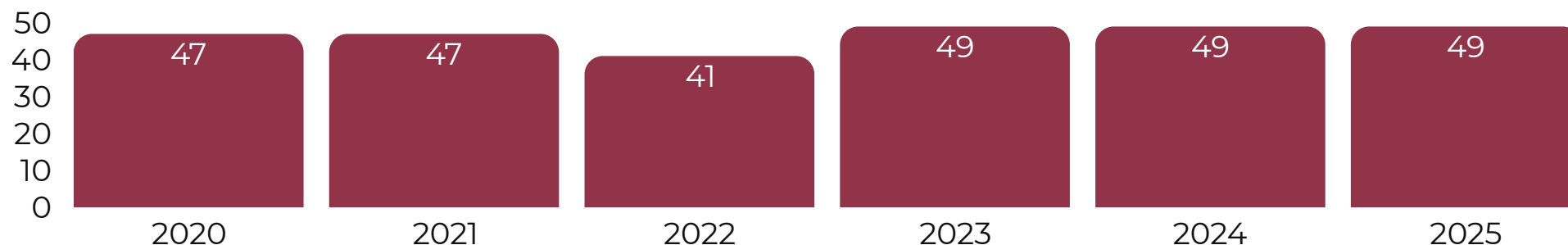
**ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-МНОГО
БИБЛИОТЕКИ (2025)**



ОБЩИНИ С НАЙ-МАЛКО БИБЛИОТЕКИ (2025)
В 17 ОБЩИНИ ИМА ПО ЕДНА БИБЛИОТЕКА



ОБЩ БРОЙ БИБЛИОТЕКИ С ФОНД НАД 200 000 БИБЛИОТЕЧНИ ЕДИНИЦИ



ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-МНОГО БИБЛИОТЕКИ (2025)

С ФОНД НАД 200 000 БИБЛИОТЕЧНИ ЕДИНИЦИ



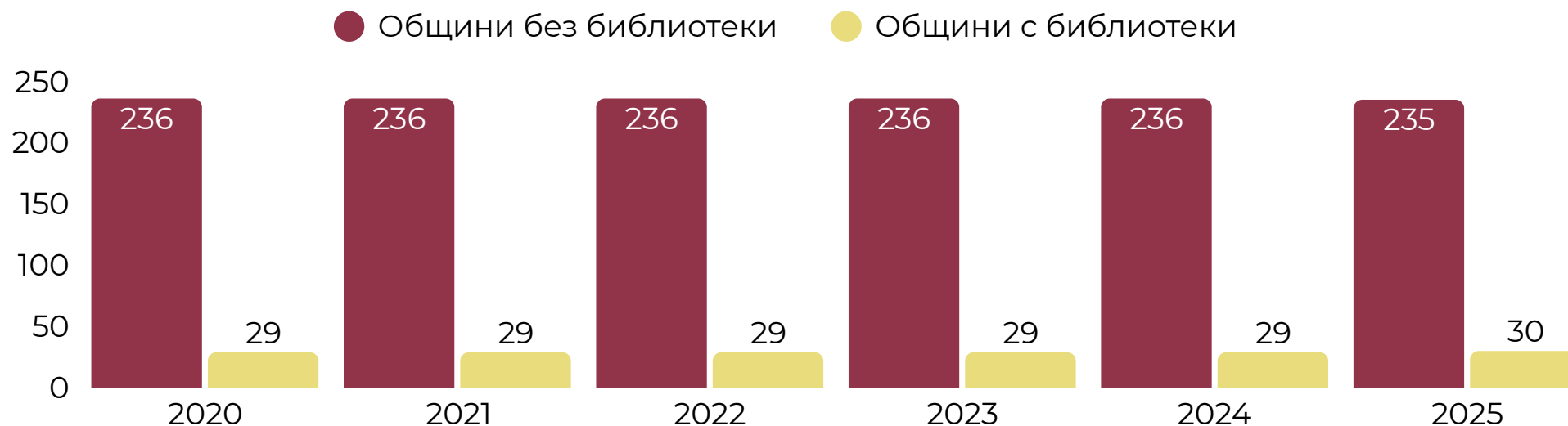
ОБЩИНИ С НАЙ-МАЛКО БИБЛИОТЕКИ (2025)

В 20 ОТ ОБЩО 30 ОБЩИНИ ИМАТ ПО ЕДНА БИБЛИОТЕКА С ФОНД НАД 200 000 БИБЛИОТЕЧНИ ЕДИНИЦИ



20 ОБЩИНИ
ИМАТ ПО ЕДНА
БИБЛИОТЕКА
ОТ ТОЗИ ВИД
(2025)

ОБЩИНИ С И БЕЗ БИБЛИОТЕКА С ФОНД НАД 200 000 БИБЛИОТЕЧНИ ЕДИНИЦИ



РАДИО И ТЕЛЕВИЗИОННИ ОПЕРАТОРИ

Резюме на данните

Наблюдават се смесени тенденции: Телевизионните оператори нарастват до 123 през 2025 г., докато **радио операторите намаляват** до 70.

Радиооператорите намаляват през целия период 2020-2025 г.: 77, 74, 73, 73, 71, 70. Телевизията се възстановява след най-ниското ниво за периода от 112 през 2022 г.: 113, 119, 123.

Столична община концентрира 33 от 70 радио оператори и 76 от 123 телевизионни оператори. Общо 32 общини имат радио оператор със седалище на тяхна територия, като 27 от тях имат само един оператор. Същевременно в 27 общини има телевизионни оператори, като 13 общини имат само един телевизионен оператор, а 6 общини имат два.

БРОЙ РАДИООПЕРАТОРИ В СТРАНАТА



ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-МНОГО РАДИООПЕРАТОРИ С АДРЕС НА СЕДАЛИЩЕТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА (2025)



БРОЙ ОБЩИНИ В БЪЛГАРИЯ С И БЕЗ РАДИООПЕРАТОРИ С АДРЕС НА СЕДАЛИЩЕТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА



БРОЙ ТЕЛЕВИЗИОННИ ОПЕРАТОРИ В СТРАНАТА



ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-МНОГО ТЕЛЕВИЗИОННИ ОПЕРАТОРИ С АДРЕС НА СЕДАЛИЩЕТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА (2025)



БРОЙ ОБЩИНИ В БЪЛГАРИЯ С ТЕЛЕВИЗИОННИ ОПЕРАТОРИ С АДРЕС НА СЕДАЛИЩЕТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА



КУЛТУРНИ ОРГАНИЗАЦИИ, РЕГИСТРИРАНИ В МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

Резюме на данните

Към 2025 г. има 3403 регистрирани културни организации, което е увеличение с около 9% в сравнение с 3120 за 2024 г. 16 организации са регистрирани извън България.

В над 60% от общините има културни организации, което означава, че в близо 40% от тях няма такива организации. 69 общини имат само по една организация. **Всички 28 области имат регистрирани културни организации.**

На територията на Столична община са регистрирани 65% от всички културни организации.

3 403 БРОЙ РЕГИСТРИРАНИ
ОРГАНИЗАЦИИ (2025)

16 БРОЙ РЕГИСТРИРАНИ ОРГАНИЗАЦИИ
ИЗВЪН БЪЛГАРИЯ (2025)

**ТОП 10 ОБЛАСТИ С НАЙ-МНОГО КУЛТУРНИ
ОРГАНИЗАЦИИ (2025)**



**ОБЛАСТИ С НАЙ-МАЛКО КУЛТУРНИ
ОРГАНИЗАЦИИ (2025)**



ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-МНОГО КУЛТУРНИ ОРГАНИЗАЦИИ (2025)



ОБЩИНИ С НАЙ-МАЛКО КУЛТУРНИ ОРГАНИЗАЦИИ (2025)



69 ОБЩИНИ
ИМАТ ПО ЕДНА
КУЛТУРНА
ОРГАНИЗАЦИЯ
(2025)

БРОЙ ОБЩИНИ В БЪЛГАРИЯ С И БЕЗ КУЛТУРНИ ОРГАНИЗАЦИИ (2025)



БРОЙ ОБЛАСТИ В БЪЛГАРИЯ С И БЕЗ КУЛТУРНИ ОРГАНИЗАЦИИ (2025)

● Области без културни организации ● Области с културни организации

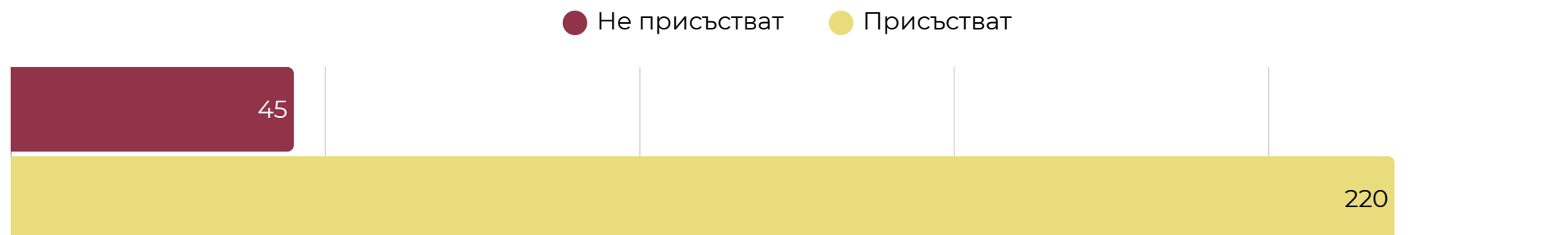
2025

28

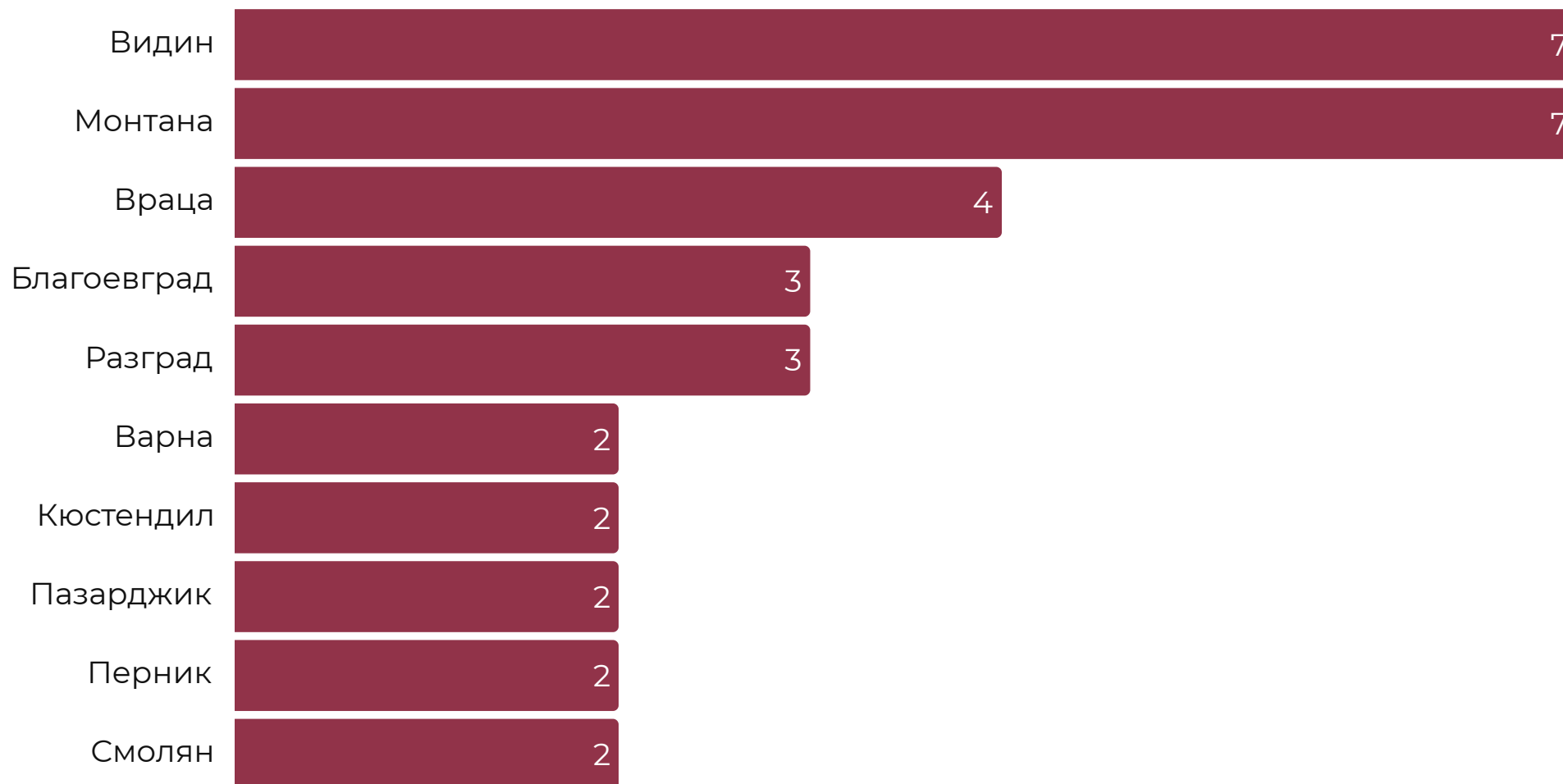
ОБОБЩЕНИ ДАННИ ЗА ИНТЕЛЕКТУЛНАТА СОБСТВЕНОСТ

ОБЛАСТИ И ОБЩИНИ, КОИТО НЕ ПРИСЪСТВАТ В РАЗГЛЕДАНИТЕ ДАННИ ЗА ИНДУСТРИАЛНА СОБСТВЕНОСТ (2020 - 2025)

БРОЙ ОБЩИНИ, КОИТО НЕ ПРИСЪСТВАТ В РАЗГЛЕДАНИТЕ ДАННИ ЗА ИНДУСТРИАЛНА СОБСТВЕНОСТ (2020-2025)



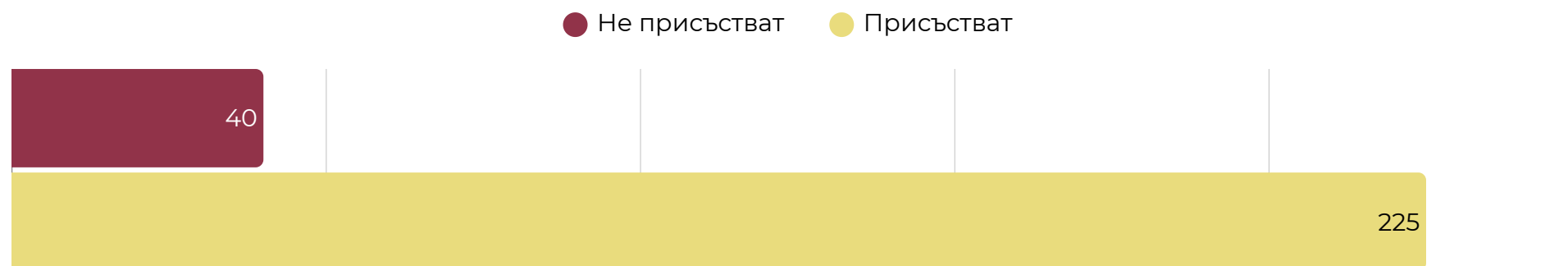
Антон, Антоново, Баните, Батак, Бобошево, Бойница, Бойчиновци, Борино, Борован, Брегово, Брусарци, Бяла - Варна, Вълчедръм, Георги Дамяново, Грамада, Димово, Дългопол, Завет, Земен, Златарица, Иваново, Искър, Кайнарджа, Ковачевци, Копревщица, Лозница, Макреш, Медковец, Мизия, Николаево, Оряхово, Ружинци, Сатовча, Смядово, Струмяни, Сърница, Тополовград, Трекляно, Угърчин, Хайредин, Цар Калоян, Чипровци, Чупрене, Якимово, Якоруда.

ОБЛАСТИ С НАЙ-МНОГО ОБЩИНИ, КОИТО НЕ ПРИСЪСТВАТ В РАЗГЛЕДАНИТЕ ДАННИ ЗА ИНДУСТРИАЛНА СОБСТВЕНОСТ (2020-2025)

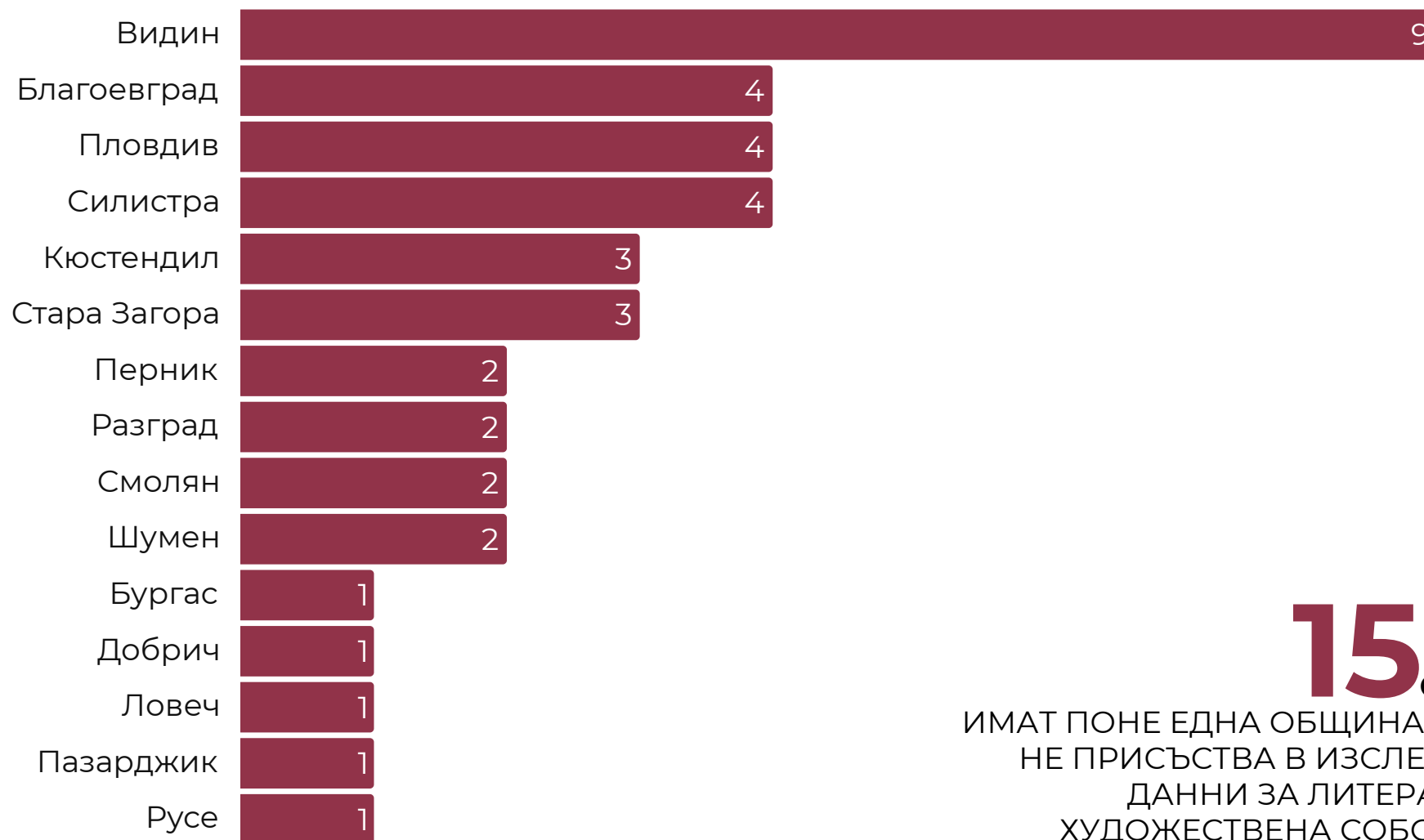
ОБЛАСТИ И ОБЩИНИ, КОИТО НЕ ПРИСЪСТВАТ В РАЗГЛЕДАНИТЕ ДАННИ ЗА ЛИТЕРАТУРНА И ХУДОЖЕСТВЕНА СОБСТВЕНОСТ (2020 - 2025)

БРОЙ ОБЩИНИ, КОИТО НЕ ПРИСЪСТВАТ В РАЗГЛЕДАНИТЕ ДАННИ ЗА ЛИТЕРАТУРНО-ХУДОЖЕСТВЕНА СОБСТВЕНОСТ (2020-2025)

С ИЗКЛЮЧЕНИЕ НА ДАННИТЕ ЗА ЧИТАЛИЩА, КОИТО СА РАЗПОЛОЖЕНИ ВЪВ ВСИЧКИ БЪЛГАРСКИ ОБЩИНИ



Алфатар, Априлци, Бойница, Борово, Брегово, Главиница, Грамада, Гурково, Гърмен, Димово, Добрич-селска, Доспат, Завет, Земен, Кайнарджа, Калояново, Камено, Каолиново, Ковачевци, Кочериново, Кричим, Куклен, Кула, Макреш, Невестино, Неделино, Никола Козлево, Николаево, Ново село, Опан, Ружинци, Сатовча, Ситово, Струмяни, Съединение, Сърница, Трекляно, Цар Калоян, Чупрене, Якоруда.

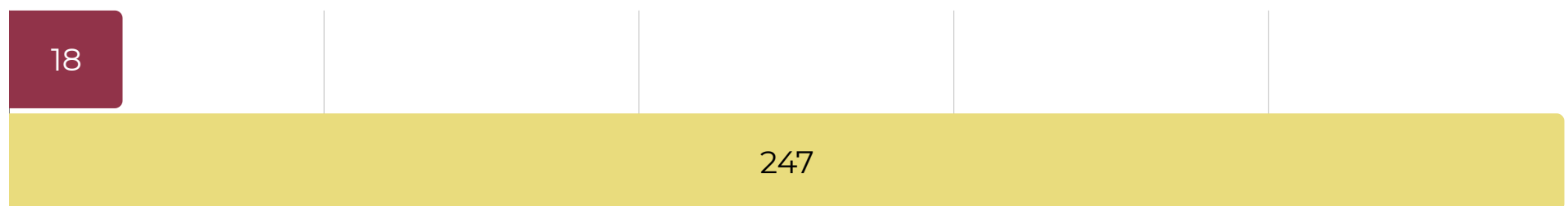
ОБЛАСТИ С НАЙ-МНОГО ОБЩИНИ, КОИТО НЕ ПРИСЪСТВАТ В РАЗГЛЕДАНИТЕ ДАННИ ЗА ЛИТЕРАТУРНО-ХУДОЖЕСТВЕНА СОБСТВЕНОСТ**15 ОБЛАСТИ**

ИМАТ ПОНЕ ЕДНА ОБЩИНА, В КОЯТО
НЕ ПРИСЪСТВА В ИЗСЛЕДВАНИТЕ
ДАННИ ЗА ЛИТЕРАТУРНО И
ХУДОЖЕСТВЕНА СОБСТВЕНОСТ

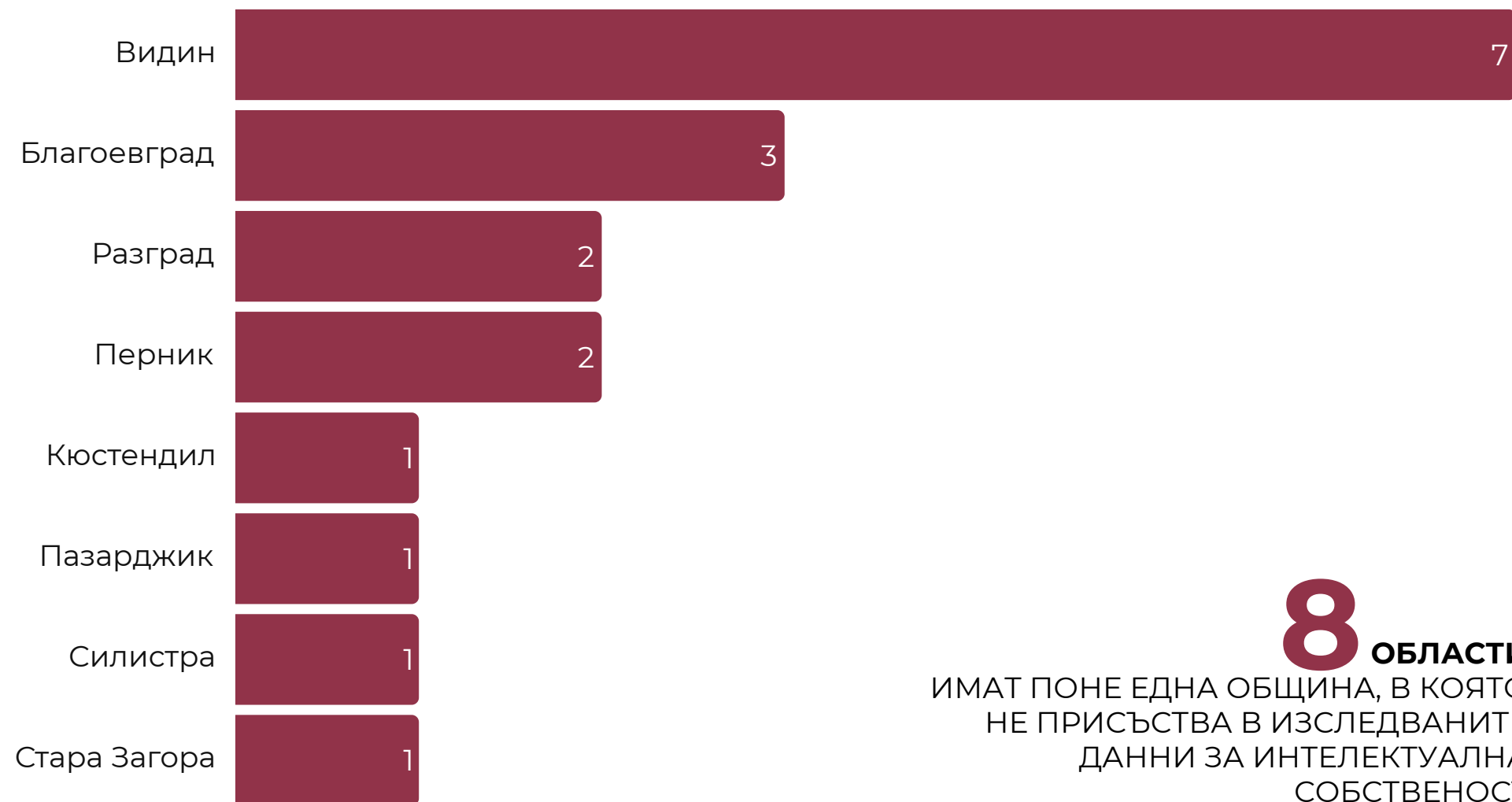
ОБЛАСТИ И ОБЩИНИ, КОИТО НЕ ПРИСЪСТВАТ В РАЗГЛЕДАНИТЕ ДАННИ ЗА ИНДУСТРИАЛНА И ЗА ЛИТЕРАТУРНО И ХУДОЖЕСТВЕНА СОБСТВЕНОСТ

БРОЙ ОБЩИНИ, КОИТО НЕ ПРИСЪСТВАТ В РАЗГЛЕДАНИТЕ ДАННИ ЗА ИНДУСТРИАЛНА И ЗА ЛИТЕРАТУРНО-ХУДОЖЕСТВЕНА СОБСТВЕНОСТ

● Не присъстват ● Присъстват



Бойница, Брегово, Грамада, Димово, Завет, Земен, Кайнарджа, Ковачевци, Макреш, Николаево, Ружинци, Сатовча, Струмяни, Сърница, Трекляно, Цар Калоян, Чупрене, Якоруда.

ОБЛАСТИ С НАЙ-МНОГО ОБЩИНИ, КОИТО НЕ ПРИСЪСТВАТ В РАЗГЛЕДАНИТЕ ДАННИ ЗА ИНДУСТРИАЛНА И ЛИТЕРАТУРНО-ХУДОЖЕСТВЕНА СОБСТВЕНОСТ

ЗАНЯТИ

Резюме на данните

В страната има 10 367 регистрирани занаятчии в 160 занаята, от които **1749 занаятчии, или 17%, спадат към категория „художествени занаяти“.**

Средната възраст на занаятчиите е висока - 60,6 години. За сравнение средната възраст на населението на страната е 45,3 години. **Само 0,8% от занаятчиите са под 34 години.**

Наблюдава се **обърната квалификационна пирамида** - 9 458 майстори, 682 калфи и 223 чираци (4 записа са без посочена квалификация), или над 42 майстори на чирак. Чираците са концентрирани в три занаята: фризьорство (141), здравни и хигиенни услуги (42) и козметика (21). **За 19 занаята има регистрирани само по един занаятчия.**

Наблюдава се **систематично намаляване на регистрациите на занаятчии:** от пик от 1130 през 2008 г. до 92 през 2025 г., най-ниската стойност от 2001 г. насам.

Секторът е доминиран от дейности без национална специфика или културна връзка:

фризьорство (2933), козметика и масаж (516) и ремонт на автомобили (427).

По отношение на териториалното разпределение **206 общини имат регистрирани занаятчии** и 59 без. **Всяка област има поне един регистриран занаятчия.**

Столична община концентрира 34% от занаятчиите и 119 от 160 вида занаяти. 39 общини имат само по един занаятчия, а 46 общини само един практикуван вид занаят.

Занаят е производството на изделия или предоставянето на услуги, извършвано от квалифицирани занаятчии, ръчно или със специфични инструменти.

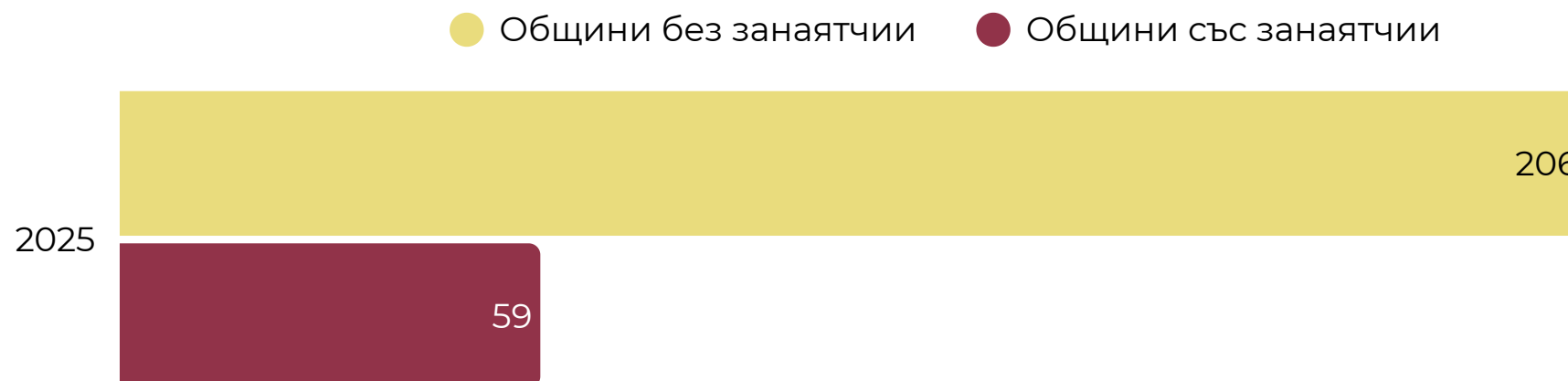
10 367 ОБЩО РЕГИСТРИРАНИ ЗАНАЯТЧИИ

1 749 РЕГИСТРИРАНИ ЗАНАЯТЧИИ В КАТЕГОРИЯ “ХУДОЖЕСТВЕНИ ЗАНАЯТИ”

8 618 РЕГИСТРИРАНИ ЗАНАЯТЧИИ В КАТЕГОРИЯ “ДРУГИ”

160 ЗАНАЯТА ПОСОЧЕНИ В РЕГИСТЪРА НА ЗАНАЯТЧИИТЕ

БРОЙ ОБЩИНИ С РЕГИСТРИРАНИ ЗАНАЯТЧИИ (2025)



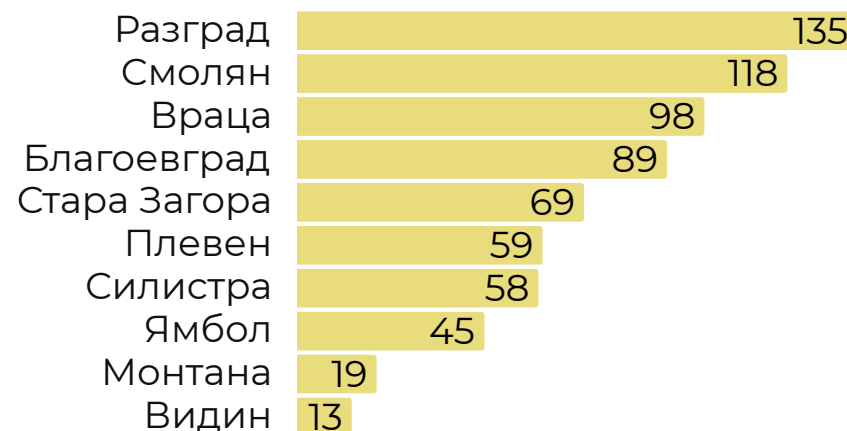
ТОП 10 ОБЛАСТИ С НАЙ-МНОГО ЗАНАЯТЧИИ (2025)



ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-МНОГО ЗАНАЯТЧИИ (2025)



ОБЛАСТИ С НАЙ-МАЛКО ЗАНАЯТЧИИ (2025)



ОБЩИНИ С НАЙ-МАЛКО ЗАНАЯТЧИИ (2025)



39 ОБЩИНИ
ИМАТ САМО ПО
ЕДИН
ЗАНАЯТЧИЯ
(2025)

ТОП 10 ОБЛАСТИ С НАЙ-МНОГО ВИДОВЕ ЗАНАЯТИ (2025)



ОБЛАСТИ С НАЙ-МАЛКО ВИДОВЕ ЗАНАЯТИ (2025)



ТОП 10 ОБЩИНИ С НАЙ-МНОГО ВИДОВЕ ЗАНАЯТИ (2025)



ОБЩИНИ С НАЙ-МАЛКО ВИДОВЕ ЗАНАЯТИ (2025)



46 ОБЩИНИ
ИМАТ САМО
ЕДИН ВИД
ПРАКТИКУВАН
ЗАНАЯТ (2025)

БРОЙ ЗАНАЯТЧИИ СПОРЕД КВАЛИФИКАЦИЯТА (2025)



ТОП 10 ЗАНАЯТА С НАЙ-МНОГО МАЙСТОРИ (2025)



ТОП 10 ЗАНАЯТА С НАЙ-МНОГО КАЛФИ (2025)



ТОП 10 ЗАНАЯТА С НАЙ-МНОГО ЧИРАЦИ (2025)



НА БАЗА 7,502 ОТ 10 367 ЗАПИСА НА РЕГИСТРИРАНИ ЗАНАЯТЧИИ, ЗА КОИТО ИМА СЪОТВЕТНИТЕ ДАННИ, МОЖЕ ЗАКЛЮЧИМ СЛЕДНОТО:

**СРЕДНА ВЪЗРАСТ
НА ЗАНАЯТЧИИТЕ**

60,6 г.

СРЕДНА ВЪЗРАСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО
В БЪЛГАРИЯ Е 45,3 Г. (2024)

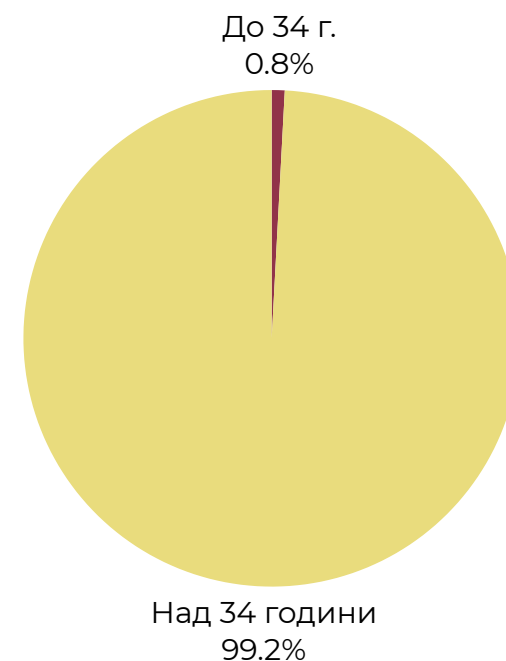
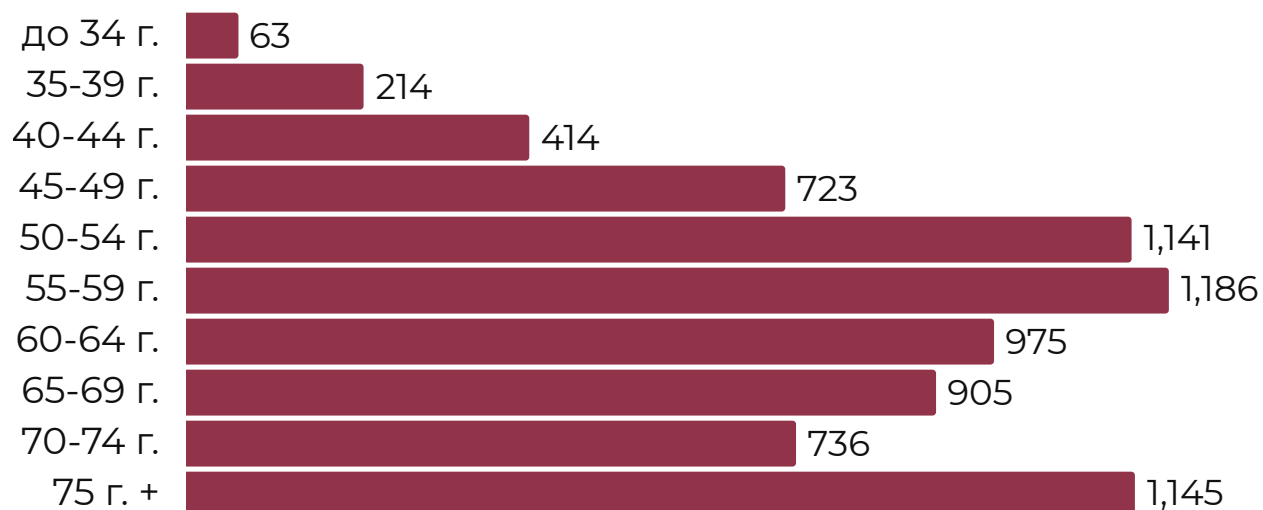
**НАЙ-ВЪЗРАСТНИЯТ
ЗАНАЯТЧИЯ**

104 г.

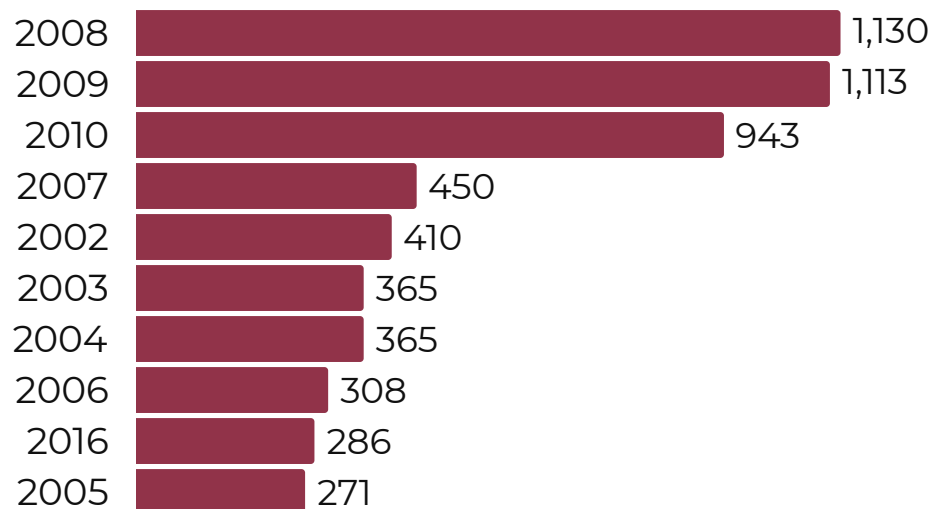
**% НА ЗАНАЯТЧИИТЕ
ПОД 30 Г.**

0.14%

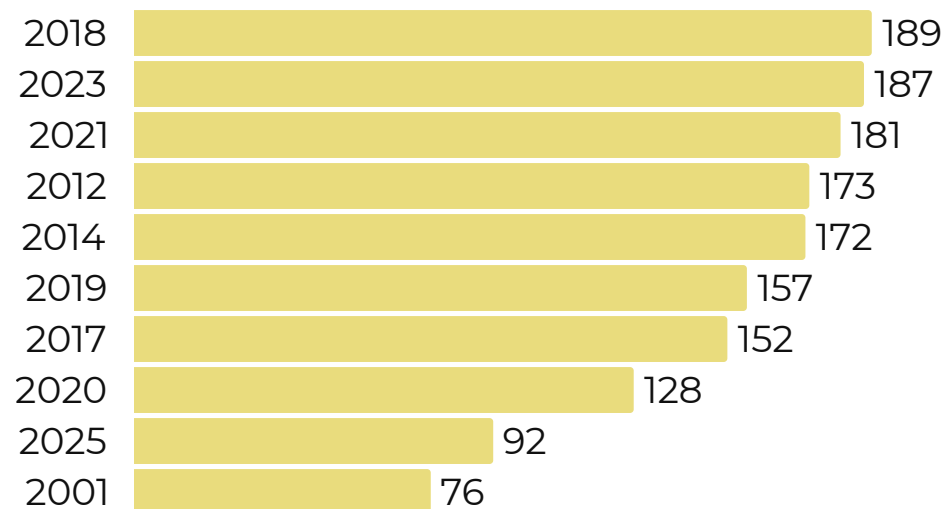
ВЪЗРАСТ НА ЗАНАЯТЧИИТЕ (2025)



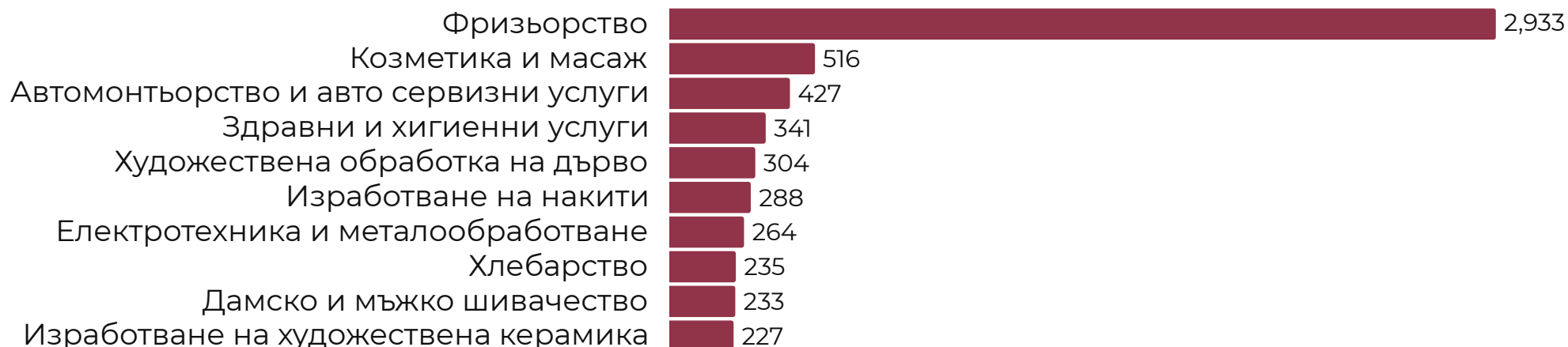
ГОДИНИ С НАЙ-ВИСОКА РЕГИСТРАЦИЯ НА ЗАНАЯТЧИИ, БР. (2025)



ГОДИНИ С НАЙ-НИСКА РЕГИСТРАЦИЯ НА ЗАНАЯТЧИИ, БР. (2025)



ТОП 10 ВИДОВЕ ЗАНАЯТИ С НАЙ-ГОЛЯМ БРОЙ ПРАКТИКУВАЩИ ЗАНАЯТЧИИ (2025)



ЗАСТРАШЕНИ ЗАНАЯТИ С ПО ЕДИН РЕГИСТРИРАН ЗАНАЯТЧИЯ (2025)

Въжарство	1
Дървостругарство	1
Изграждане на кладенци	1
Изработване и ремонт на изделия от мед/бакър и сплавите ѝ	1
Изработване и ремонт на старинно оръжие	1
Изработване на автокаросерии	1
Изработване на арфови инструменти	1
Изработване на кукли с народни носии	1
Изработване на украси и рекламни пана, дърворезба и каменоделство	1
Изработване на изделия от ковано желязо	1
Ковачество	1
Корабостроителство и лодкостроителство	1
Литография	1
Маслодобив	1
Обработка на скални материали	1
Пивоварство и приготвяне на малц	1
Производство на изделия от благородни метали	1
Цинкография	1
Шлосерство	1

ОБЛАСТИ И ОБЩИНИ БЕЗ ЗАНАЯТЧИИ

59 от 265

ОБЩИНИ

НЯМАТ РЕГИСТРИРАН ЗАНАЯТЧИЯ

Алфатар, Антон, Белица, Белоградчик, Берковица, Бойница, Борован, Борово, Братя Даскалови, Брегово, Брезово, Брусарци, Бяла-Варна, Ветрино, Вълчедръм, Георги Дамяново, Главиница, Грамада, Гулянци, Гурково, Девня, Димово, Добрич-селска, Земен, Искър, Кайнарджа, Ковачевци, Кресна, Криводол, Лесичово, Летница, Макреш, Медковец, Мирково, Мъглиж, Никола Козлево, Никопол, Ново село, Опака, Павел баня, Перущица, Пордим, Приморско, Ружинци, Самуил, Ситово, Струмяни, Суворово, Съединение, Сърница, Трекляно, Трън, Тунджа, Хаджидимово, Хайредин, Чипровци, Чупрене, Якимово, Якоруда.

ВЪВ ВСЯКА ОТ 28-ТЕ ОБЛАСТИ НА БЪЛГАРИЯ ИМА РЕГИСТРИРАН ЗАНАЯТЧИЯ

Областите с най-много общини без регистриран занаятчия са Видин (9), Монтана (7), Благоевград (5), Варна (4), Силистра (4), Стара Загора (4), Плевен (4).

ПРЕПОРЪКИ НА НАЦИОНАЛНО НИВО

1 От ключово значение за осигуряването на национална конкурентоспособност е определянето на сектори в икономиката, които ще се развиват интензивно в периода **2028-2033** (определените в Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 сектори в икономиката, а именно: „Мехатроника и микроелектроника“, „Индустрия за здравословен живот, биоикономика и биотехнологии“, „Нови технологии в креативни и рекреативни индустрии“, „Чисти технологии, нисковъглеродна и кръгова икономика“ **или вече не са актуални, или ако ще бъдат потвърдени като приоритетни за следващия програмен период, следва да се заложат ясни цели, както и числово измерими показатели на постигнатото през годините; на прогреса в тези икономически сектори.**

2 Научноизследователската дейност във висшите училища и изследователските организации следва да се фокусира приоритетно в научните области, които обслужват секторите в икономиката, които ще се развиват интензивно в следващия програмен период (2028-2033), т.е. необходима е специализация в науката.

Аргументи:

Сложното междуведомствено координиране на държавната политика за насърчаване на научните изследвания и иновациите, съгласно Закона за насърчаване на научните изследвания и иновациите следва “да се провежда от Министерския съвет, от министъра на образованието и науката и от министъра на иновациите и дигиталната трансформация”. (ЗННИИ, чл. 8, ал. 1), като тази сложно координирана политика следва да способства преди всичко за:

- (1) определяне на секторите в икономиката, които ще се развиват интензивно;
- (2) фокусиране на научните изследвания в областите на науката, които подпомагат секторите в икономиката, които ще се развиват интензивно;
- (3) синхронизиране на резултатите в науката и образованието с потребностите на секторите в икономиката, които ще се развиват интензивно.

Стратегическото синхронизиране на националните приоритети в образованието с националните приоритети в икономиката би позволило (1) целенасочена подготовка на кадри именно за националната икономика и (2) целенасочена научноизследователска дейност именно в полза на секторите в икономиката, определени за интензивно развитие.

Предлага се за втора
поредна година

3 Насърчаването на научните изследвания да се прилага когато изследванията са фокусирани в научни области, подпомагащи секторите в икономиката, определени за интензивно развитие.

Аргументи:

Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017-2030 на стр. 21 и съответно на стр. 27 посочва, че:

(1) "България не може да си позволи значително присъствие във всички научни области".

(2) В България "липсва последователна национална политика за насърчаване на научните изследвания през последните десетилетия".

Предлага се за втора
поредна година

4 За целите на осигуряването на национална конкурентоспособност значимият дял от научните изследвания в България следва да бъде от практико-приложен характер и то с ясната национална цел - практико-приложните научни изследвания да подпомагат дейността на секторите от националната икономика, които са определени да се развиват интензивно.

5 Резултатите от практико-приложните научни изследвания в България следва да са насочени към подаване на заявка за изобретение, полезен модел, промишлен дизайн или да достигат до иновативни методи, системи, технологии или продукти, които са защитими като ноу-хау, или чрез института на производствената и търговска тайна, или чрез системата на авторското право и сродните права. Националната конкурентоспособност, както и фирмената такава, следва да се базират на собствени технологии.

Аргументи:

През последните 6 години държавното финансиране на научните изследвания в номинални числа се увеличава (от 1 023.8 млн. лв. през 2020 г. до 1 574.1 млн. лв. през 2024 г.), но намалява като процент от БВП на страната (от 0.85% през 2020 г. до 0.77% от БВП през 2024 г.). За същия период броят на заявките за изобретения и полезни модели системно намалява, което показва, че научноизследователската и развойна дейност (НИРД) не се материализира в заявителска активност.

Недостатъчното фокусиране на НИРД в практико-приложни сфери и отсъствието на защита върху резултатите вероятно се дължи на:

- (1) научноизследователската дейност се насочва в области на фундаменталната наука, но без пряка връзка с индустрията или
- (2) не се познава системата на интелектуалната собственост.

- 6** Възлагане на национален надведомствен мониторинг и оценка на Съвета по сигурността към Министерския съвет, което да позволи алокация на национални ресурси на компетентните министерства (МОН, МИДТ, МИИИ) на основата на:
- мониторинг на съответствието на резултатите от образованието и науката с потребностите на секторите в икономиката, които са определени за интензивно развитие;
 - анализ на съответствието на научноизследователската дейност с академичната специализация на висшите училища;
 - оценка на съответствието на резултатите от научноизследователската дейност (в практико-приложния дял на науката) на основата на броя подадени заявки за патенти за изобретение и заявки за регистрация на полезни модели за създадени системи, методи, технологии, прототипи и продукти, както и всички допустими от законодателството обекти на интелектуална собственост.

Аргументи:

- (1) Съгласно Чл. 5. ал. 1, т. 6 от Правилника за функциите, задачите и организацията на работа на Съвета по сигурността при Министерския съвет, Съветът по сигурността “дава становища по разпределението на ресурсите” на държавата.
- (2) Съгласно Чл. 27, ал. 1, т. 1 Съветът по сигурността определя критериите, организацията и координирането на дейността на министерствата и ведомствата като министрите “организируют работата в своите администрации във връзка с анализирането на политическите, икономическите и технологичните проблеми, свързани с националната сигурност”.

ПРЕПОРЪКИ НАСОЧЕНИ КЪМ ЗАНАЯТЧИЙСКИЯ СЕКТОР

7 **Регистрацията** като занаятчия в съответната Регионална занаятчийска камара и получаването квалификация (чирак, калфа, майстор) **няма задължителен характер** съгласно Закона за занаятите и не е предпоставка за осъществяване на съответния вид занаят, но регистрацията трябва да създава възможности за разпознаваемост и публичност на основата на стандарт за качество и идентичност. Регистрацията прави занаятчията видим и проверим за клиенти и партньори. Създаването на сайт като националната карта е от ключово значение.

8 **Централизираното и консистентно водене на регистър на занаятчиите на национално ниво би позволило създаването на целенасочени политики, които да обвързват държавата и общините. Да се установи консистентно водене на националния регистър на занаятчиите.** Липса на консистентност и електронизация във воденето на регионалните регистри на занаятчиите и съответно в националния регистър на Националната занаятчийска камара, който се базира на регионалните. Това прави трудно установяването на цялостното състояние на българския занаятчийски сектор и е основен мотив за събирането, обработването, анализирането и представянето на данните в настоящия доклад.

9 **Министерство на културата като част от възложените му функции да реализира и дейности по идентифициране и подкрепа за занаяти застрашени от изчезване,** които имат културно значение за страната и следва да бъдат подкрепяни независимо от икономическата им полза за националната икономика.

Въжарство, Дървостругарство, Изграждане на кладенци, Изработване и ремонт на изделия от мед/бакър и сплавите й, Изработване и ремонт на старинно оръжие, Изработване на автокаросерии, Изработване на арфови инструменти, Изработване на кукли с народни носии, Изработване на украси и рекламни пана, дърворезба и каменоделство, Изработване на изделия от ковано желязо, Ковачество, Корабостроителство и лодкостроителство, Литография, Маслодобив, Обработка на скални материали, Пивоварство и приготвяне на малц, Производство на изделия от благородни метали, Цинкография, Шлосерство.

ПРЕПОРЪКИ НАСОЧЕНИ КЪМ ЗАНАЯТЧИЙСКИЯ СЕКТОР

10 НЗК като организация на национално ниво на занаятчиите в България да осъществява координация с законодателната, изпълнителната и местната власт за реализиране на всички политики в подкрепа на занаятчийството на основата на изменение и допълнение на законодателството в областта на занаятите. Наблюдава се събиране в един закон за занаяти с различно икономическо и културно значение. Законът за занаятите събира на едно място в своето Приложение №1 както занаяти, които имат културно и историческо значение за народа и държавата, така и занаяти (като фризьорство и автомонтьорство), които нямат съществена национална специфика в практикуването и чието развитие следва да бъде предопределено изцяло от търсенето и предлагането на съответната услуга/продукт. Това съчетаване на художествени занаяти застрашени от изчезване с други икономически дейности би могло да има отрицателен ефект върху формулирането на целева национална политика по отношение опазването на културно значимите занаяти.

11 **Защита на интересите на занаятчиите, чрез имплементиране на новата европейска система за закрила на географски указания за занаятчийски:**

- **Приемане на наредбата по чл. 106а, ал. 10 от ЗМГО.** Патентното ведомство и Министерството на икономиката и индустрията да публикуват проект, да проведат обществено обсъждане и да бъде приета наредба за оформянето на заявки по новия режим.
- **Утвърждаване на образци.** Да бъдат създадени образци, като те да съответстват, където е необходимо, на стандартните формуляри в приложенията към Регламента - за единния документ (чл. 10), за мотивираното възражение (чл. 26) и за личната декларация (чл. 51).
- **Трансформация на вече регистрираните национални географски указания в европейски.** Ключова е ролята на държавата и в частност на ПВРБ за подаването на искане за трансформиране от защитените национални географски указания в европейски по чл. 70 от Регламента.
- **Идентифициране на наименования на занаятчийски и промишлени продукти за бъдещо заявяване за регистрация.** Патентното ведомство, съвместно с Министерството на икономиката, индустрията и иновациите, Министерството на културата, Министерството на туризма с координационната роля на Националната занаятчийска камара (НЗК), да съставят изчерпателен приоритизиран списък на тези продукти, за които има потенциал за бъдещо подаване на заявки за регистрация. Съществуването на такъв списък ще подпомогне насърчаването на български занаятчийски и техните автентични изделия чрез възможност за приоритизирани политики, създаващи защитни механизми срещу имитации, какъвто е случаят с внасяните от Китай имитации на мартеници, например. По този начин закрилата едновременно укрепва конкурентоспособността на българските занаятчийски и закриля българската национална идентичност.

- **Изграждане на групи от производители.** Националната занаятчийска камара и регионалните камари да инициират учредяването на сдружения по занаяти, които да бъдат заявители на нови географски указания и инициатори на потенциални бъдещи изменения в спецификациите на продукта. Изградените по този начин общности повишават и възможността за развиване на занаятчийски туризъм извън традиционните рамки на етнографските музеи, които съхраняват паметта за занаятите, но не представят живата занаятчийска традиция.
- **Контролна инфраструктура.** Патентното ведомство да оповести реда за определяне на органи за сертифициране както и на физическите лица с делегирани контролни задачи и да проведе диалог с акредитираните органи и с ИА "Българска служба за акредитация". Особено полезно би било Националната занаятчийска камара да бъде разрешена като орган за сертифициране, предвид изградения от нея капацитет на 20-те регионални занаятчийски камари, ако законодателството и бюджетите позволяват това.
- **Информация за финансирането.** Патентното ведомство в присъствието на НЗК, да разясни публично параметрите на Ваучер 5 и коя част от разходите е допустима при отделните процедурни сценарии.
- **Национален допълващ инструмент.** Да се предвиди схема, покриваща частта от разходите за спецификацията на продукта извън обхвата на Ваучер 5, чрез съществуващи програмни инструменти и местните инициативни групи (Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023-2027 г.).
- **Използване на чуждия опит.** Да се установят работни контакти с компетентните органи и със заявителите в държавите членки, предприели действия по режима, в т.ч. и чрез публично достъпните данни в информационната среда на СЕСИС.
- **Проактивна информационна дейност.** Информационните мерки да бъдат изнесени в регионите с концентрация на занаятчийско производство и съобразени с работния ритъм на майсторите. Ключово е разясняването на ползите от закрилата, която предоставят географските указания за занаятчийските продукти и тяхната разлика с търговските марки.

ПРЕПОРЪКИ НА ОБЩИНСКО НИВО

1 Всяка община може да предприеме политики за насърчаване създаването на иновации на територията на общината и тяхната закрила като обекти на интелектуална собственост на създателите ѝ чрез:

- на основата на дял на общинските данъци и такси да се създаде общински целеви фонд за насърчаване на иновативността в бизнеса и творчеството;
- осигуряване на целево общинско финансиране на държавните такси за заявки за изобретения, полезни модели, марки и промишлени дизайни, когато заявителят е от територията на общината и отговаря на съответни местни критерии, подпомагащи местната икономика.

2 Всяка община може да предприеме политики за реклама на обектите на интелектуална собственост, регистрирани на територията на общината чрез:

- интернет страницата на общината в самостоятелен раздел “Обекти на интелектуална собственост от територията на общината” да се представят общинските обекти на интелектуална собственост;
- включване в международните дейности на общината на системното популяризиране на местните иновации (защитени с патенти за изобретения, с регистрирани полезни модели и промишлени дизайни или местни книги, творчески колективи и техни изпълнения, създадени творчески произведения, изпълнения, записи, програми - защитени от системата на авторското право и сродните му права).

Аргументи:

Тази подкрепа в дългосрочен план привлича локални, национални и международни инвестиции, създава работни места и в крайна сметка води до по високи приходи в бюджета от местни данъци и такси.

3 Всяка община може безвъзмездно да осигури **общински помещения на активно работещите творци и творческите организации**, които са адресно регистрирани на територията на общината.

Аргументи:

Подпомагане творческата дейност на творците и творческите организации, регистрирани на територията на общината.

4 Всяка община може безвъзмездно да отдели обособена част от **търговска улица** (за по-малките общини) или цяла улица (за по-големите общини), на която общината да изгражда и предоставя на активно работещите творци и творческите организации, които са адресно регистрирани на територията на общината, изложбени помещения, за целите на търговското излагане на готови творчески произведения, създадени на територията на общината.

Аргументи:

Подпомагане търговската дейност на творците и творческите организации, регистрирани на територията на общината.

5 С цел стимулиране на креативността и изобретателството на местно ниво, всяка община (съвместно с регионалните инспекторати по образование) може да предприеме **политики в областта на средното образование**, включително провеждане на учебни занятия по “Система на интелектуалната собственост” и предоставянето на учебни материали онлайн за ученици от 11-ти и/или 12-ти клас.

Аргументи:

Тази общинска подкрепа в дългосрочен план насърчава младите хора към критично мислене, новаторство и предприемачество, като създава знания за ролята на законния монопол, гарантиран от интелектуалната собственост.

Институт по интелектуална собственост и технологичен трансфер “проф. д-р Борислав Борисов” на УНСС

Адрес: 1700 София, район „Студентски“, ул. „8-ми декември“ № 19, УНСС

тел.: +359 2 8195 722

e-mail: centerip@unwe.bg

© 2026